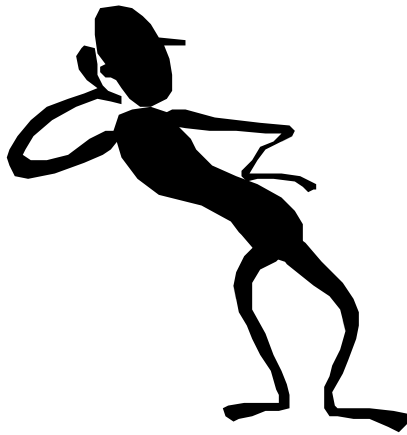

ALI ZNAMO

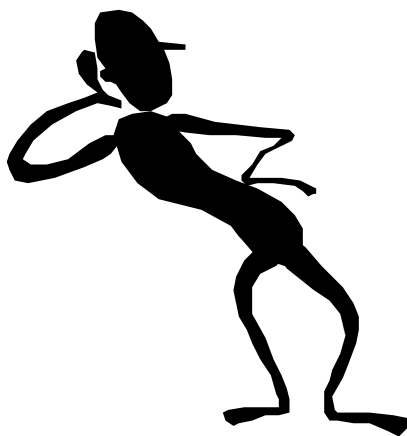
POSLUŠATI ?

RAZISKOVALNA NALOGA

7. RAZRED
OŠ HUDINJA

CELJE, FEBRUAR 2006

ALI ZNAMO

POSLUŠATI ?

Šifra:
Razred:

UHO
7.

CELJE, FEBRUAR 2006

ALI ZNAMO POSLUŠATI ?

AVTORJA:

Jan CIGOJ

Dino FAZLIČ

Razred: 7.b
Šola: OŠ Hudinja, Celje
Mentor: Lidija Ulaga

Povzetek

Poslušanje je temeljna jezikovna komunikacijska dejavnost. Pri njegovem oblikovanju sta zelo pomembna socialno okolje in zgled odraslega. Veščine in spretnosti, ki naj bi jih učenci pridobili pri pouku niso trajni, če jih učitelj in starši ne negujejo s svojim zgledom. Direktno razvijanje poslušanja ne doseže želenega cilja, če učitelji niso dosledni v svojem poslušalskem obnašanju in če ga ne zahtevajo pri pouku.

Iz anketiranja učiteljev razredne stopnje na Osnovni šoli Hudinja v Celju smo ugotovili, da so le ti ne zgolj dobri poslušalci, temveč si vzamejo za poslušanje dovolj časa in znajo poslušati brez vrednotenja.

V nasprotju z učitelji pa učenci razredne stopnje niso najbolj večji poslušalci. Kljub temu, da je zadnja leta pri pouku slovenskega jezika poslušanju namenjene več pozornosti, imajo učenci s poslušanjem še vedno težave. To smo ugotovili ob izvedbi vaje pozornega poslušanja. Učenci navodilom niso natančno sledili. Med podajanjem navodil so se dostikrat zgubili, iskali pomoč pri sošolcu, zahtevali od učitelja večkratno ponavljanje navodil, nekateri pa so se celo razjezili in opustili nadaljnje delo.

Ob vstopu v šolo otroci natančneje sledijo navodilom, kakor v naslednji dveh letih. Nato se kvaliteta poslušanja postopno dviguje. Verjetno gre za posledico spremembe okolja in dožemanja šole kot vzgojno-izobraževalne ustanove.

KAZALO

1. UVOD	1
1.1. NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE OZ. OPIS PROBLEMA	1
1.2. HIPOTEZE.....	1
1.3. METODE RAZISKOVALNEGA DELA	1
1.3.1. Delo z literaturo	1
1.3.2. Anketa.....	1
1.3.3. Praktična vaja	2
2. TEORETIČNI DEL	3
2.1. JEZIKOVNO-KOMUNIKACIJSKE DEJAVNOSTI	3
2.1.1. Govor.....	3
2.1.2. Branje in pisanje	3
2.1.3. Poslušanje	3
2.2. DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA POSLUŠANJE	4
2.2.1. Značilnosti in stanje poslušalca	4
2.2.2. Značilnosti govorečega oziroma izvora sporočila	6
2.2.3. Značilnosti okolja.....	6
2.3. VRSTE POSLUŠANJA	6
2.3.1. Razločujoče poslušanje	6
2.3.2. Priložnostno poslušanje	8
2.3.3. Poslušanje z razumevanjem.....	8
2.3.4. Terapevtsko poslušanje	9
2.3.5. Doživljajsko poslušanje.....	9
3. EKSPERIMENTALNI DEL	10
3.1. ANALIZA ANKETE	10
3.1.1. Delež govorjenja učiteljev in učencev	10
3.1.2. Kdaj učenci smejo in kdaj ne smejo govoriti.....	11
3.1.3. Pozorno poslušanje učencev med govorjenjem.....	12
3.1.4. Spremljanje učenca med njegovim govorjenjem	13
3.1.5. Zahteva po pozornem poslušanju učitelja	14
3.1.6. Povedano - zahtevano	15
3.1.7. Zahteva po pozornem poslušanju učitelja	15
3.1.8. Prekinjanje učencev	16
3.1.9. Prekinjanje učiteljev.....	17
3.1.10. Postavljanje vprašanj med poukom	17
3.1.11. Primernost vprašanj	18
3.1.12. Čas za oblikovanje odgovora.....	19
3.1.13. Ugotavljanje vzroka učenčevega molka	19
3.1.14. Organiziranje različnih govorno – poslušalskih vaj v razredu.....	20
3.1.15. Poznavanje vaj za razvijanje pozornega poslušanja	21
3.1.16. Izvajanje vaj za razvijanje pozornega poslušanja	22
3.2. IZVEDBA VAJE ZA POZORNO POSLUŠANJE.....	23
3.2.1. Prvi razred.....	24
3.2.2. Drugi razred.....	26
3.2.3. Tretji razred devetletke.....	28
3.2.4. Tretji razred osemletke.....	30
3.2.5. Četrti razred osemletke	32
3.2.6. Analiza celotne skupine učencev	34
4. ZAKLJUČEK	35
5. SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE	36
6. PRILOGE	37

1. UVOD

1.1. Namen raziskovalne naloge oz. opis problema

Poslušanje je temeljna in pogosta sporazumevalne dejavnost. Ogromno informacij sprejemamo s poslušanjem. Čeprav obstaja med ljudmi velika potreba biti poslušan in upoštevan, je splošno znano dejstvo, da večina ljudi raje govori kot posluša. Do tega prihaja tudi zato, ker ljudje ne znamo poslušati sogovorca, oziroma ga poslušamo slabo in nenatančno. Vsekakor je zmotno prepričanje, da se poslušanja ni potrebno učiti.

Ali učitelji in učenci razredne stopnje Osnovne šole Hudinja znajo poslušati?

Na to vprašanje smo skušali najti odgovore skozi anketo in izvedeno vajo za razvijanje pozornega poslušanja.

1.2. Hipoteze

Na začetku raziskovalne naloge smo postavili naslednje hipoteze:

- *Učitelji svoje učence pozorno poslušajo; pri tem jih gledajo v oči.*
- *Učitelji so že slišali za vaje, s katerimi lahko razvijajo pozorno poslušanje.*
- *Učitelji na razredni stopnji pri pouku pogosto izvajajo vaje za razvijanje pozornega poslušanja.*
- *Učenci ob začetku šolanja slabše sledijo navodilom.*
- *Deklice natančneje upoštevajo navodila.*

1.3. Metode raziskovalnega dela

Pri raziskovalnem delu smo uporabljali naslednje metode dela:

- delo z literaturo,
- anketa,
- praktična vaja.

Uporaba različnih metod nam je omogočila kvalitetnejšo raziskavo, primerjavo rezultatov ter boljše vrednotenje le teh.

1.3.1. Delo z literaturo

Ena temeljnih metod vsakega raziskovalnega dela je iskanje in uporaba obstoječe literature.

V literaturi smo našli osnovne podatke o poslušanju, ki smo jih ob izvedeni anketi in vaji nato še dodatno analizirali.

1.3.2. Anketa

Anketa je oblika dela, ki nam je omogočila pridobiti podatke o poslušanju neposredno od učiteljev. Anketo smo izvedli med učitelji razredne stopnje naše šole. Odgovore smo analizirali ter izdelali grafikone.

1.3.3. Praktična vaja

Uporabili smo vajo, katero smo zasledili v eni izmed knjig, ki govori o poslušanju. Vaja je od učencev zahtevala izdelavo enostavne risbe po danih navodilih, katera so jim posredovali njihovi učitelji. Pri analizi nastalih izdelkov smo ocenjevali sledenje danim navodilom.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. Jezikovno-komunikacijske dejavnosti

Ljudje se vsakodnevno sporazumevamo na različne načine. Vse naše želje in potrebe sporočamo:

- ⇒ ustno (GOVOR)
- ⇒ pisno (PISANJE)

Sporočila iz okolja pa sprejemamo tako, da :

- ⇒ poslušamo (POSLUŠANJE)
- ⇒ beremo (BRANJE)
- ⇒ opazujemo

2.1.1. Govor

Ko smo v vlogi govorečega, smo aktivni. Svoje pripovedovanje podkrepimo z neverbalnim sporočanjem, z množico argumentov in lastnih stališč.

Želimo, da nas poslušalec sliši in razume. Poslušalca ne izbiramo naključno. V toku komunikacije natančno opazujemo in analiziramo informacije, ki nam jih pošilja poslušalec. Če nam ta sporoča, da nas posluša, lahko svojo potrebo po sporočanju dobro izživimo. Če pa opazimo, da ga naše sporočanje ne zanima (poslušalec se dolgočasi, obrača stran, opravlja druge aktivnosti, ...) postanemo nezadovoljni. Začutimo neprijetnost in komunikacijo prekinemo.

Govoru posvečamo veliko pozornosti. Starši že od rojstva spremljajo otrokov razvoj. Otroka nenehno vzpodbujajo h govornemu razvoju in izražanju. To vzpodbujanje nato nadaljujejo vzgojiteljice v vrtcih in kasneje učitelji v šoli.

2.1.2. Branje in pisanje

Branje in pisanje nam omogočata zadovoljevanje mnogih potreb. Branje z razumevanjem je tista spretnost, ki v veliki meri določa učinkovitost učenja in vedenja v vsakodnevni situacijah. Pisanje pa je spretnost, s pomočjo katere sporočamo svoje znanje, želje, potrebe in odnos do okolja.

Branje in pisanje sta jezikovno – komunikacijski spretnosti, katerima se v šolo do tretjega razreda posveča veliko pozornosti. Ob vstopu v šolo imajo otroci različna predznanja. Nekateri poznajo nekaj črk, nekateri zapisujejo besede, drugi cele povedi, nekateri že berejo, ... Do teh razlik prihaja zaradi individualnih razlik v procesu zorenja otrok in zaradi različnosti socialnega in kulturnega okolja, iz katerega otroci prihajajo.

Branje in pisanje sta zelo pomembni komunikacijski spretnosti, saj v času izobraževanja močno vplivata na otrokov učni uspeh.

2.1.3. Poslušanje

Poslušanje je jezikovno – komunikacijska spretnost na katero smo najmanj pozorni. Zdi se nam, da se razvija kar sama po sebi in da jo ljudje spontano obvladamo. Razvoj učinkovitega poslušanja je podvržen istim dejavnikom kot ostale jezikovno – komunikacijske spretnosti (biološkimi, osebnostnim, socialnim, kulturnim).

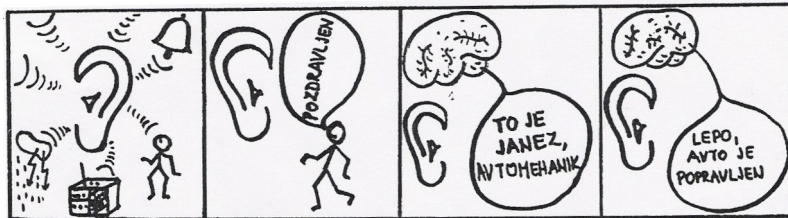
Ljudje smo prepričani, da slišati pomeni tudi poslušati. Vendar je med slišanjem in poslušanjem pomembna razlika.

SLIŠANJE je funkcija ušesa. Je fiziološki proces prenosa živčnih impulzov v možgane, kjer se jih zavemo. Starši in učitelji so zelo pozorni na to, ali otrok dobro sliši.

POSLUŠANJE je sestavljena komunikacijska dejavnost. Vključuje kognitivno in emocionalno aktivnost. Je proces:

- sprejemanja (vsak trenutek nas obdaja množica različnih slušnih dražljajev)
- selekcioniranja (pozornost usmerimo na enega izmed dražljajev)
- interpretiranja (novo sporočilo povežemo z že znanim)
- vrednotenja informacij iz okolja (sporočilo ima za nas določeno čustveno vrednost).

Slika 1: Proces poslušanja¹

Na kognitivni ravni poslušalec prepozna slišane podatke in jim določa pomen. Poslušalec pa slišano tudi doživlja. To pomeni, da slišnemu pripíše določeno emocionalno vrednost. Če miselna in čustvena aktivnost tečeta hkrati, je poslušanje neučinkovito.

Kadar poslušamo moramo biti sprejemljivi za vsebino sporočila. Z vrednotenjem počakamo do konca sporočanja. Poslušanje je učinkovito, kadar je sprejeto sporočilo čimbolj enako oddanemu.

2.2. Dejavniki, ki vplivajo na poslušanje

Poslušanje ni enostavna in spontana spretnost. Zahteva miselni napor, dobro pozornost in koncentracijo ter željo poslušati. Na poslušanje vplivajo mnogi dejavniki. Poslušanje lahko vzpodbujajo, ovirajo ali prekinajo. Pomembno jih je poznati, izkoristiti njihov pozitiven vpliv na poslušanje, negativnega pa izključevati.

2.2.1. Značilnosti in stanje poslušalca

Fiziološke osnove poslušanja

Prvi pogoj za poslušanje je fiziološke narave, to je slišanje. Kadar oseba ne sliši, ne more razumeti sporočila, čeprav ima vse drugo: voljo, znanje jezika, pozornost, koncentracijo,...

Tema pogovora

Poslušalec ima ustrezno znanje in določene izkušnje o temi pogovora; tema je popolnoma nova, neznana; tema je pretežka za razumevanje; poslušalcu je tema nezanimiva.

Jezik

Če poslušalec nima ustreznega jezikovnega znanja, lahko sporočilo sliši, ne more pa ga razumeti.

¹ Mravlje, Francka: Pozorno poslušanje z razumevanjem, Educa, Nova Gorica, 1999.

Voljnost za poslušanje

Človek ima lahko vse druge pogoje za poslušanje, toda če ne želi poslušati, bodo govorna sporočila, glasba, ptičje petje, ... zanj le nepomembni zunanji hrup. Človek se lahko popolnoma izolira od slušnih dražljajev, tako da jih sploh ne sliši. Zato je za uspešen proces poslušanja treba poslušalca motivirati, kajti brez njegove volje proces ne more potekati. Nepripravljenost za poslušanje je lahko splošna ali specifična. Ljudje, ki splošno niso voljni poslušati, običajno veliko govorijo, sanjarijo ali sploh niso pozorni do drugih. Tudi sicer so slabo socializirani. Te lastnosti so značilne za majhne otroke, ki jih moramo v procesu vzgoje socializirati. Splošna pripravljenost za poslušanje je torej pridobljena lastnost, ki naj bi bila sestavni del socialno zrele in razvite osebnosti. Pripravljenost za poslušanje kot del poslušalskega obnašanja je pogosto lastnost, ki jo otroci s posnemanjem nezavedno pridobijo od odraslih.

Specifična pripravljenost za poslušanje se običajno kaže, ko govorec veliko ponavlja ali če je poslušalec že večkrat poslušal iste vsebine. Specifična pripravljenost za poslušanje je pogosta pri ljudeh, ki imajo močno željo uresničiti svoje načrte in niso voljni poslušati nobenih drugih idej. Splošna nepripravljenost za poslušanje je trajnejša kot specifična. Le ta je namreč odvisna od določenih konkretnih pogojev za poslušanje in preneha, ko se spremenijo pogoji, zaradi katerih poslušalec ni voljan poslušati.

Odnos poslušalca do govorečega

Poslušalec ima do govorečega pozitiven odnos, ga sprejema, spoštuje, mu verjame in obratno.

Pozornost in koncentracija

Pozornost in koncentracija sta dve sestavini poslušalskega procesa, ki ju pogosto zamenjujemo kar s procesom poslušanja. Pozornost in koncentracija sta sestavini brez katerih ne more potekati učinkovito poslušanje.

Pozornost je sposobnost osredotočenja na nek zunanji ali notranji dražljaj. Koncentracija pa je sposobnost vztrajanja na nekem dražljaju, ki je pritegnil našo pozornost.

Dobro poslušamo, kadar vso svojo pozornost zavestno usmerimo na sporočilo govorečega, aktivno poslušamo in sporočilo razumemo oziroma dojamemo.

Ločimo **pasivno (neprostovoljno) pozornost**, ki jo spodbujajo dražljaji v okolju. To je pozornost, ki bega z enega dražljaja na drugega. To pomeni, da pozornost pritegne dražljaj, ki je trenutno najbolj zanimiv.

Druga je **aktivna (prosto voljna, namenska, zavestna) pozornost**, ki jo mora otrok pridobiti. To je pozornost, ki jo posameznik zavestno usmerja in vzdržuje.

Človek je v vsakem trenutku izpostavljen množici dražljajev. Če želimo pozorno opraviti neko dejavnost, se moramo zavestno ubraniti dražljajev, ki bi nas lahko motili. Za to pa je potreben določen duševni napor in zavestna odločitev, da bomo neko delo opravili.

Pozornost in koncentracija sta odvisni tudi od človekovega značaja. Za osebo, ki se nagiba k impulzivnosti je značilna večja odvisnost od dražljajev iz okolja kot za osebo, ki se nagiba k reflektivnosti.

Poslušalčeva stališča, mnenja, interesi

Če poslušalec oceni, da je tema zanj zanimiva in pomembna bo njegovo poslušanje učinkovitejše kot, če meni, da je tema zanj nepomembna.

2.2.2. Značilnosti govorečega oziroma izvora sporočila

Značilnosti vsebine in vrsta sporočila

Sporočilo je lahko povsem informativno, čustveno nevtravno; lahko pa je za poslušalca doživljajsko, polno pozitivnih ali negativnih čustev.

Hitrost govora oziroma količina podatkov

Jasen, nekoliko počasnejši govor olajšuje poslušanje, medtem ko hiter, praviloma manj jasen govor poslušanje otežuje.

Privlačnost govorečega, njegovo čustveno stanje

Naše telo sporoča mnogo več, kot smo pripravljeni povedati z besedami. Navadno je tako, da nas poslušalci najprej vidijo, šele potem poslušajo. S svojim videzom poslušalce sporočamo lasten odnos do vsebine, o kateri govorimo, odnos do poslušalcev in še marsikaj. Poslušalca pritegne, če mu je govoreči blizu, mu zaupa, ga sprejema, ceni njegovo mnenje in uživa ob njegovem govorjenju.

2.2.3. Značilnosti okolja

Okolje, ki otežuje poslušanje: ropot, množica različnih zvokov, slab zrak, občutek utesnjenosti, ogroženosti, oddaljenost od govorečega, slaba slišnost,...

Okolje, ki spodbuja poslušanje: primerno osvetljen, ogrevan prostor, prijetna in prijazna okolica, dobra slišnost govorečega, ...

2.3. Vrste poslušanja

2.3.1. Razločujoče poslušanje

Razločujoče poslušanje je temelj za razvoj sposobnosti poslušanja. Brez razvitega razločujočega poslušanja ne moremo govoriti o dobrem poslušalcu.

V okviru slušnega razlikovanja razlikujemo številne spretnosti, ki se pri človeku začnejo razvijati, še preden se rodi.

V posameznih človekovih življenjskih obdobjih se slušno razlikovanje izraža v različnih dejavnostih. Človeški plod se odziva na zvok z gibanjem v materinem telesu. Ko se otrok rodi, se na zvok odziva refleksivno, kasneje pa z jokom. Kmalu se dojenček ob človeškem glasu umiri in se obrača v smer, od koder zvok prihaja. Nekateri raziskovalci opozarjajo, da se otroci, ki so bili izpostavljeni ugodnim slušnim dražljajem v času nosečnosti in v zelo ranem otroštvu, razvijajo hitreje, imajo boljšo koncentracijo in so bolj zvedavi. Še preden je otrok star eno leto, spozna, da različni predmeti ustvarjajo šume ter, da jih lahko tudi sam ustvarja, če jih uporablja. Otroek začne ločevati človeški glas od živalskega in začne kmalu po rojstvu posnemati določene glasove. V normalnih razmerah (pravilno delovanje slušnih organov in spodbudno okolje) razvije otrok že v prvih letih življenja prostorsko lokalizacijo zvoka ter zaznava in loči pogostost pojavljanja in intenziteto zvoka.

Weaver in Rutherford sta razvila hierarhijo razločujočih poslušalskih spretnosti:²

Razločevalne veščine, odvisne od okolja

- **Pred rojstvom**

- Otrok se odziva na zvok z gibanjem.

---

² Plut-Pregelj, Leopoldina: Učenje ob poslušanju, DZS, Ljubljana, 1990.

- **Zgodnje otroštvo**
 Refleksivno se odziva na močan in nenaden zvok.
 Na močne zvoke se odziva z jokom.
 Prisluhne človeškemu glasu.
 Zvok ga pomirja.
 Na zvok se odziva s spremembo obnašanja.
 Obrača glavo v smeri zvoka.
 Spozna, da ljudje in predmeti ustvarjajo zvok.
 Spozna, da predmeti ustvarjajo zvok, če jih uporablja.
 Lokalizira izvire zvoka in se giblje proti njim.

- **Predšolska doba**
 Povezuje zvok z določenim predmetom.
 Ponavlja zaporedje zvokov.
 Spozna, da lahko zvoke proizvajajo tudi stvari, ki jih ne vidi.
 Spozna, da je izvire zvoka možno tudi poimenovati.
 Med tremi piščalkami lahko izbere tisto, ki ima drugačen zvok.
 Prepozna različne živali in ljudi po njihovem glasu.

- **Od otroškega vrtca do 3. razreda**
 Spozna, da se zvoki razlikujejo po jakosti.
 Spozna, da se zvoki razlikujejo po višini.
 Spozna, da se zvoki razlikujejo po vzorcu.
 Spozna, da se zvoki razlikujejo po trajanju.
 Pozna pojem razdalje v zvezi z lokalizacijo in premikanjem zvoka.

- **4. do 6. razred**
 Prepozna zvoke v okolju ob določenih delih dneva in jih vrednoti glede na njihovo usmerjenost in gibanje.
 S pomočjo zvoka razvija zaznavo odmeva in orientacijo v prostoru.

Razločevalne veščine, odvisne od jezikovnega razvoja

- **Zgodnje otroštvo**
 Odziva se različno na različne človeške glasove.
 Odziva se na svoje ime.
 Začenja posnemati govor.

- **Predšolsko obdobje**
 Razlikuje med glasovi, ki jih sliši v ozadju.
 Prepozna različne in enake glasove.
 Lahko posnema glasove jezika.

- **Od otroškega vrtca do 3. razreda**
 Spozna, da se glasovi razlikujejo po jakosti.
 Spozna, da se glasovi razlikujejo po višini.
 Spozna, da se glasovi razlikujejo po vzorcu.
 Prepozna razlike med glasovi v besedi.
 Prepozna razlike v začetnih soglasnikih v besedah.
 Prepozna razlike v končnih soglasnikih v besedah.
 Prepozna posamezne besede v stavkih.

Prepozna zaporedje besed v stavku.
Razlikuje med naglašeni in nenaglašeni besedami v stavku.
Razlikuje število zlogov v besedi.
Razlikuje naglašeni zlog v besedi.
Prenaša naglas z enega zloga na drugega.
Prepozna začetne in končne soglasniške glasove.
Prepozna kratke samoglasniške glasove.
Prepozna dolge samoglasniške glasove.
Prepozna rime.
Razločuje časovno zaporedje glasov.

Slušno razločevanje se pri človeku razvija vse dokler normalno delujejo njegovi slušni organi.

2.3.2. *Priložnostno poslušanje*

V človekovem življenju je najbolj pogosta priložnostna govorno – poslušalska komunikacija, ki poteka v družini, v šoli, na delovnem mestu, počitnicah, zabavah, naključnih srečanjih,... Ta vrsta komunikacije je relativno nezahtevna za govorce in poslušalca, vendar je zelo pomembna za ustvarjanje ugodnih odnosov med ljudmi. Priložnostna govorno – poslušalska komunikacija poteka sproščeno in dober poslušalec lahko marsikaj izve o govorniku in stvareh, ki jih ne bi izvedel na nobenem predavanju in formalnem razgovoru. Osnovni namen priložnostne komunikacije je spoznavanje z ljudmi in ustvarjanje novih osebnih stikov.

V šolski govorno – poslušalski komunikaciji ima priložnostni razgovor pomembno mesto in bi se v šolskem življenju moral bolj uveljavljati. Priložnostni razgovor daje učitelju številne možnosti, da spozna učenca in odkrije tiste njegove dimenzije, ki jih sicer ne bi mogel spoznati pri pouku. Ravno tako daje priložnostni razgovor tudi učencu možnost, da spozna učitelja kot človeka. Z ustvarjanjem medsebojnih človeških odnosov se pripravlja tudi boljše osnova za učni proces. Na žalost se priložnostni razgovor v šoli preveč omejuje na posebne priložnosti, kot so športni dnevi, izleti, namesto, da bi bil sestavni del vsakodnevnega dela učitelja in učenca v šolskem življenju.

2.3.3. *Poslušanje z razumevanjem*

Poslušanje z razumevanjem je najbolj pogosta poslušalčeva dejavnost. V učnem procesu je poslušanje z razumevanjem prevladujoča in temeljna oblika poslušanja učencev v šoli, brez katere si učenec ne more pridobiti znanja, posredovanega v govorno – poslušalski komunikaciji. Šele potem ko učenec govorno sporočilo razume, ga lahko vrednoti in kritično oceni. Če učenec sporočilo razume, si ga tudi mnogo lažje zapomni, ga poveže s svojimi izkušnjami in tako sporočilo postane njegova last, njegovo znanje. Med izredno pomembnimi dejavniki, ki vplivajo na poslušanje z razumevanjem, je poslušalčev slušni spomin, s katerim je razumevanje govornega sporočila močno povezano in od njega odvisno. Poleg spomina sta za poslušanje z razumevanjem zelo pomembni pozornost in koncentracija.

O razumevanju govornega sporočila lahko govorimo kadar se sprejeto oziroma slišano besedilo čim bolj približa oddanemu oziroma govorjenemu sporočilu. Poslušanje z razumevanjem je sposobnost, ki zahteva od poslušalca številne veščine med poslušanjem: zapomnitev dejstev, razlikovanje med pomembnimi in nepomembnimi dejstvi, ugotavljanje vodilne misli sporočila, ugotavljanje zaporedja v dogajanju, sledenje ustnim navodilom,...

2.3.4. Terapevtsko poslušanje

Bistvo terapevtskega poslušanja je poslušanje govorca z razumevanjem ter na način, kjer poslušalec ostaja le sprejemnik sporočila, ne da bi vrednotil ali usmerjal govorcevo dejavnost v ubeseditev njegovega problema. Terapevtska komunikacija je izredno pomembna za mentalno in fizično zdravje. Ljudje, ki se ukvarjajo s svojimi problemi in so čustveno napeti, ne morejo poslušati z razumevanjem in kritično.

Terapevtsko poslušanje je izredno zahtevan oblika poslušanja, ker zahteva veliko časa, potrpljenja in samodiscipline poslušalca. Terapevtski poslušalec se med poslušanjem ne ukvarja z drugimi stvarmi, pa naj bodo te po mnenju poslušalca še tako nepomembne kot so igrakanje z različnimi predmeti, opravljanje gospodinjskih opravkov, listanje po knjigi ali časopisu,... Terapevtski poslušalec mora ustvarjati stimulatívno razpoloženje, v katerem se lahko govorec sprosti in svobodno izraža.

2.3.5. Doživljajsko poslušanje

Doživljajsko poslušanje je individualen proces, na katerega močno vplivajo človekova čustva. Nanaša se na interpretacijo govorenega jezika, glasbe in naravnih šumov. Doživljajsko poslušanje je namenjeno temu, da slušne dražljaje doživimo pri čemer ni nujno, da jih tudi razumemo. Doživljanje poslušanega je lahko tudi spodbuda, da želimo slišano razumeti.

V našem življenju se vse vrste poslušanj prepletajo. V zgodnjem otroštvu je najbolj prisotno doživljajsko poslušanje. To je čas, ko otrok posluša materin glas ali nežne zvoke glasbenih igračk. Kasneje narašča potreba po pozornem poslušanju z razumevanjem – pridobivanje znanja in informacij.

3. EKSPERIMENTALNI DEL

3.1. Analiza ankete

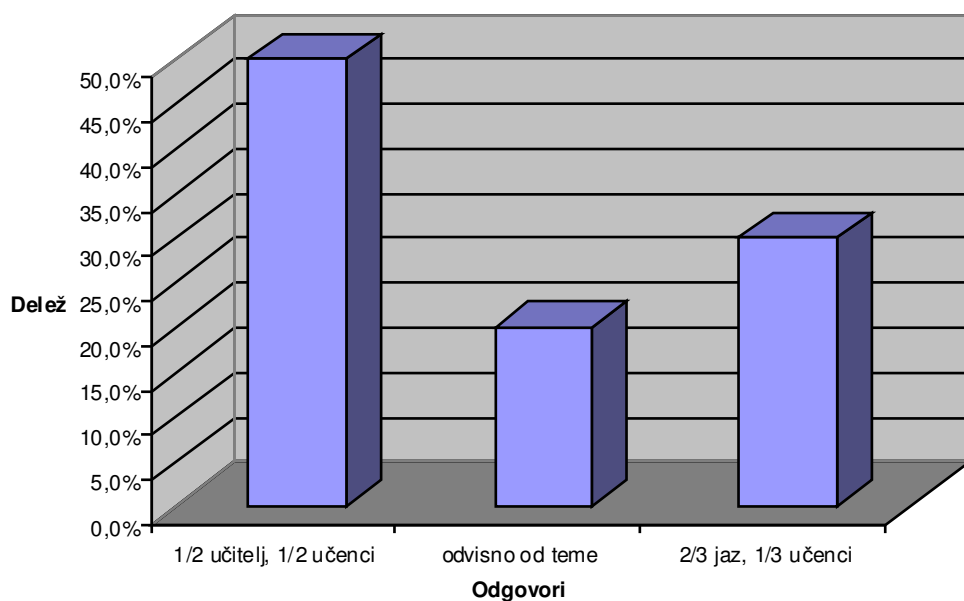
Socialno okolje in zgled odraslega sta pri oblikovanju poslušanja zelo pomembna dejavnika. Razne veščine in spretnosti, ki naj bi jih učenci pridobili pri pouku, niso trajnejše narave, če jih učitelji ali starši ne negujejo vsak dan s svojim zgledom. Direktno razvijanje poslušanja ne doseže zelenega cilja, če učitelji niso dosledni v svojem poslušalskem obnašanju in, če ga ne zahtevajo pri pouku.

Zanimalo nas je, kako dosledni so v svojem poslušalskem okolju učitelji razredne stopnje.

Anketo smo izvedli med učitelji razredne stopnje na Osnovni šoli Hudinja. Celotne populacije učiteljev nismo zajeli v anketo zato, ker smo vajo za poslušanje izvajali tudi samo med učenci razredne stopnje. Na razredni stopnji je namreč naša mentorica oblikovala skupino učiteljev, ki imajo željo pozornemu poslušanju namenjati več časa pri pouku kot pa so mu ga do sedaj.

3.1.1. Delež govorenja učiteljev in učencev

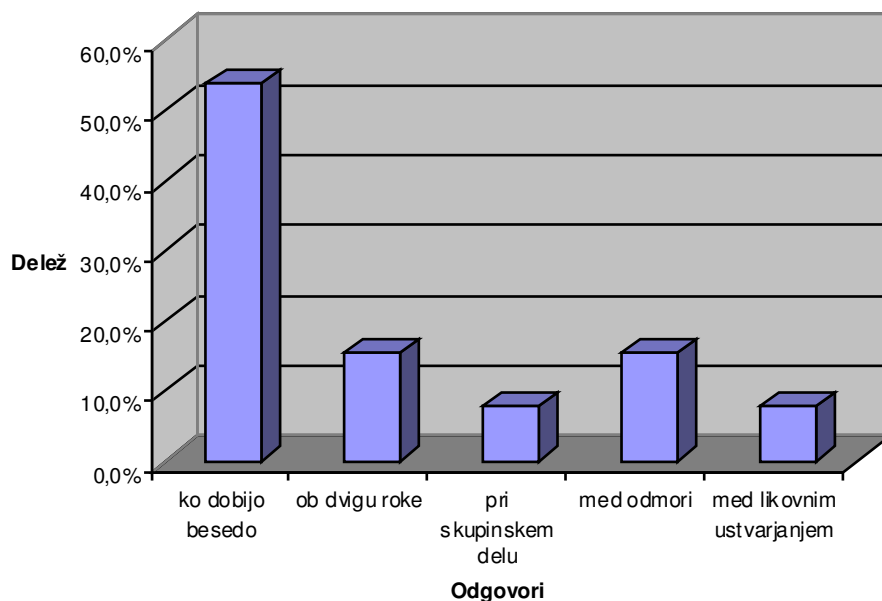
Zanimalo nas je, koliko govorijo učitelji ter koliko učenci.

Graf 1

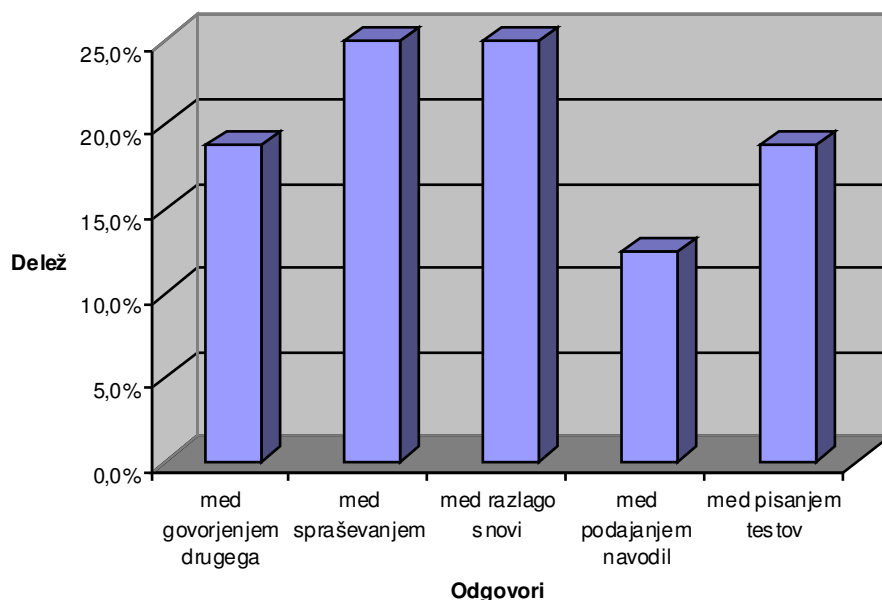
Učenci so v šoli močno izpostavljeni govorno – poslušalski komunikaciji. Ugotovili smo, da je razdelitev učiteljevega in učenčevega govora na razredni stopnji precej enakomerna. Polovica učiteljev namreč meni, da v enaki meri govorijo oni in učenci. Malo več kot 30 % učiteljev meni, da govorijo oni malo več kot učenci.

3.1.2. Kdaj učenci smejo in kdaj ne smejo govoriti

Graf 2a: Dovoljeno govorjenje

Učenci se v šoli pojavljajo v vlogi govornika kadar dobijo besedo, to je ponavadi ob dvigu roke, pri skupinskem delu, med odmori ter pri likovnem ustvarjanju – to je pri pouku likovne vzgoje. Takrat učitelji namreč ne zahtevajo tako stroge tišine kot pri razlagi snovi.

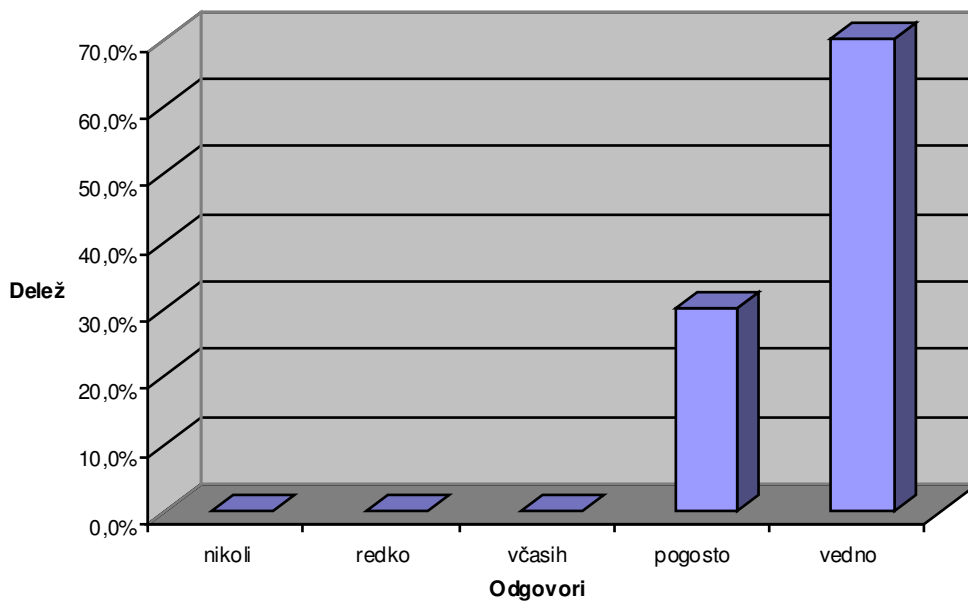
Graf 2b: Prepovedano govorjenje

Nikakor učitelji učencem ne dovolijo govoriti med njihovo razlago snovi, med ustnim preverjanjem, med podajanjem navodil, med pisanjem testov in medtem, ko govorijo drugi učenci.

3.1.3. Pozorno poslušanje učencev med govorjenjem

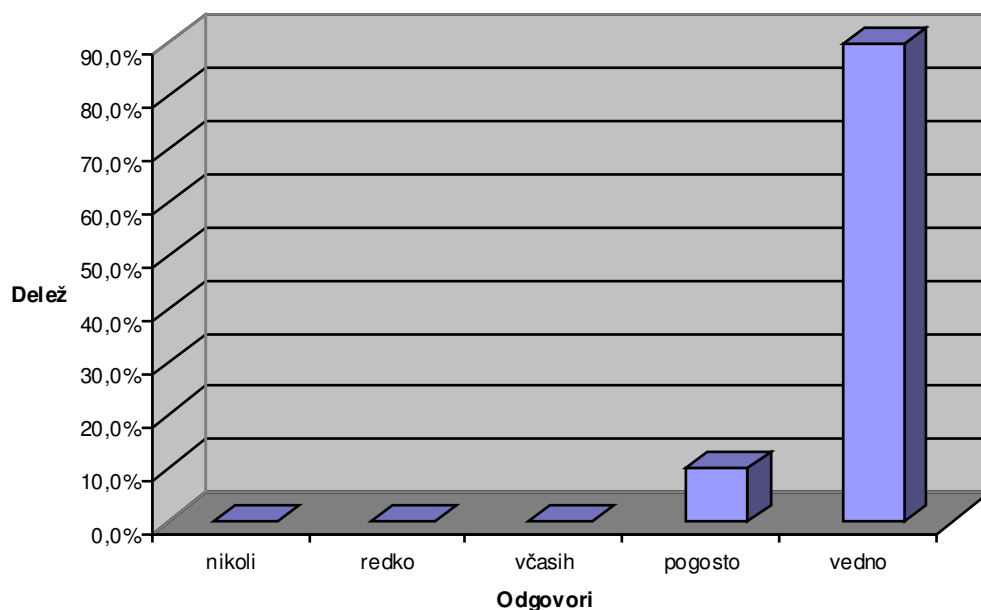
- *Učitelji svoje učence pozorno poslušajo; pri tem jih gledajo v oči.*

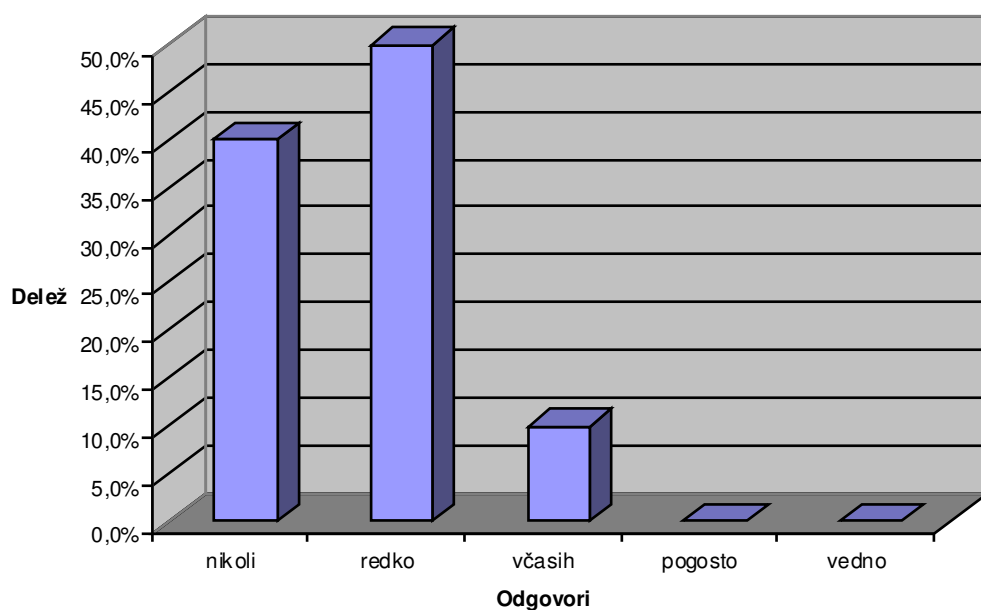
Graf 3

Anketa je potrdila našo hipotezo. Večina učiteljev učence vedno pozorno posluša. Le trije učitelji so odgovorili, da učence pozorno poslušajo včasih.

3.1.4. Spremljanje učenca med njegovim govorjenjem

Graf 4a: Učitelj gleda učenca v oči

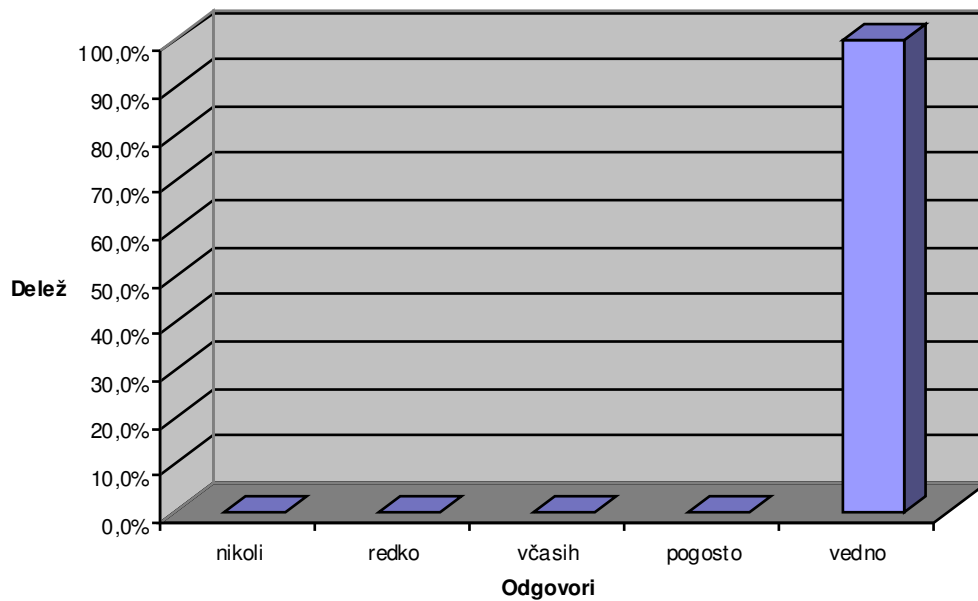
Graf 4b: Učitelj počne nekaj drugega

Ko beremo, pišemo ali govorimo, počnemo samo to in nič drugega. Za poslušanje pa si navadno ne vzamemo posebnega časa. Dostikrat se komu zgodi, da ga kdo prime za lice in njegove oči usmeri k sebi. Kaj s tem želi? Želi, da ga gledamo – to je namreč tudi dokaz, da ga poslušamo.

In kako nas poslušajo učitelji?

90 % učiteljev učenca med poslušanje vedno gleda v oči, kar pomeni, da učenca tudi pozorno poslušajo. Ti učitelji dajejo učencem dober zgled poslušalca. S tem, ko nas pozorno poslušajo, nas tudi učijo poslušati. Nekaj učiteljev pa medtem, ko jim učenca govori, počne druge stvari – njihov pogled je umaknjen od učenca. Ob tem se takoj pojavi vprašanje, koliko ob tem svojem početju učenca v resnici poslušajo, oziroma jih sploh slišijo.

3.1.5. Zahteva po pozornem poslušanju učitelja

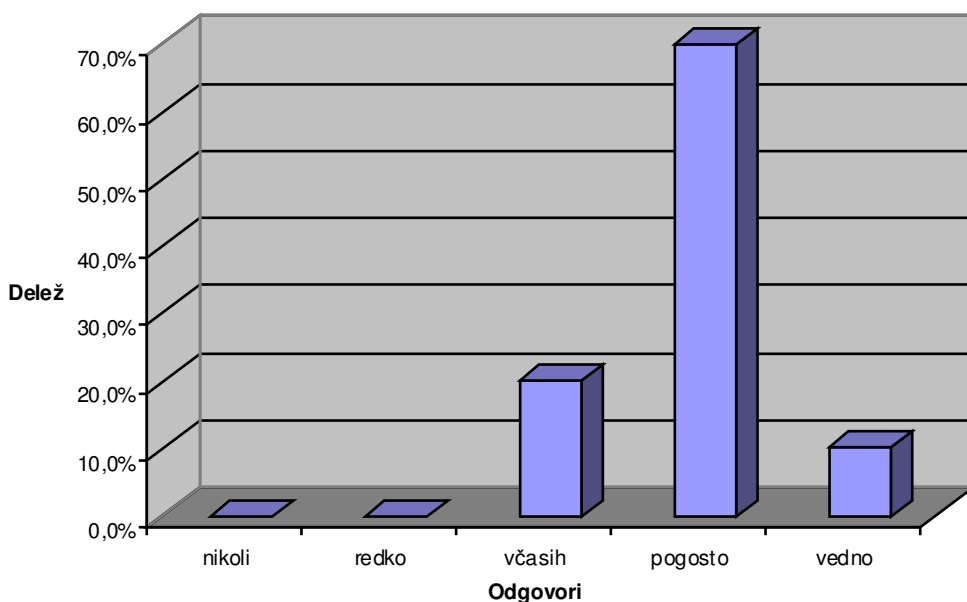
Graf 5

Vsi učitelji zahtevajo, da jih učenci pri pouku pozorno poslušajo. To verjetno pomeni, da jim medtem ne dovolijo početi ničesar drugega. Menimo, da je to tudi popolnoma pravilno. S tem, ko poslušamo sami sebi olajšamo delo.

Zakaj?

- Več odnesemo od razlage snovi.
- Učenje je lažje.
- Snov, ki jo učitelj razlaga bolj razumemo.
- Olajšamo si učenje iz učbenikov.
- Seznanimo se tudi s stvarmi in zanimivostmi, ki jih učbeniki ne opisujejo.
- Nekateri učitelji pri ponavljanju in preverjanju postavljajo vprašanja tudi iz tega, kar so sami povedali.

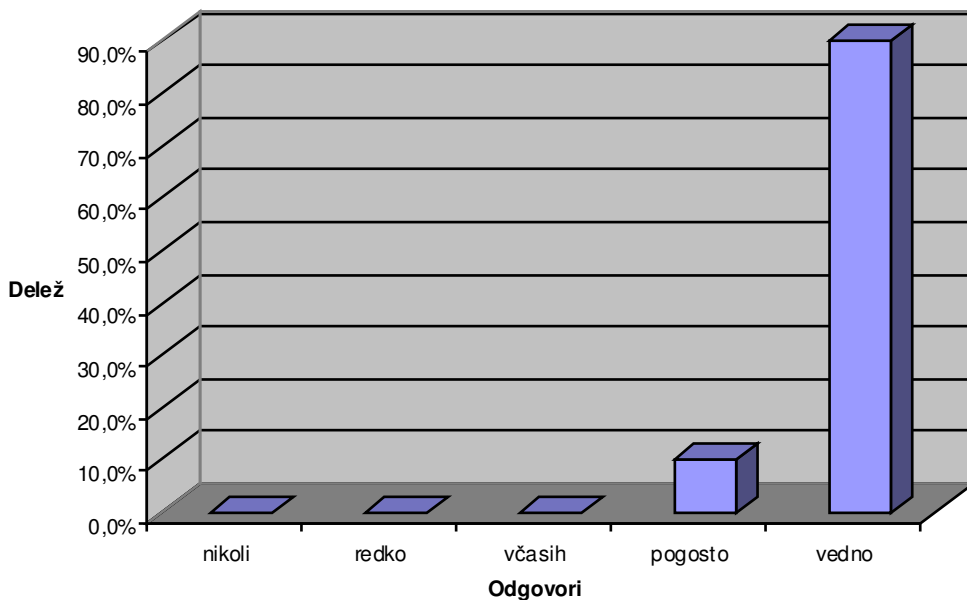
3.1.6. Povedano - zahtevano

Graf 6

Kar sedem anketiranih učiteljev pri ponavljanju in preverjanju učne snovi pogosto zahteva tudi to, kar povedo pri pouku. En učitelj pa je odgovoril, da povedano zahteva vedno. Vsekakor menimo, da je učitelje pametno poslušati.

3.1.7. Zahteva po pozornem poslušanju učitelja

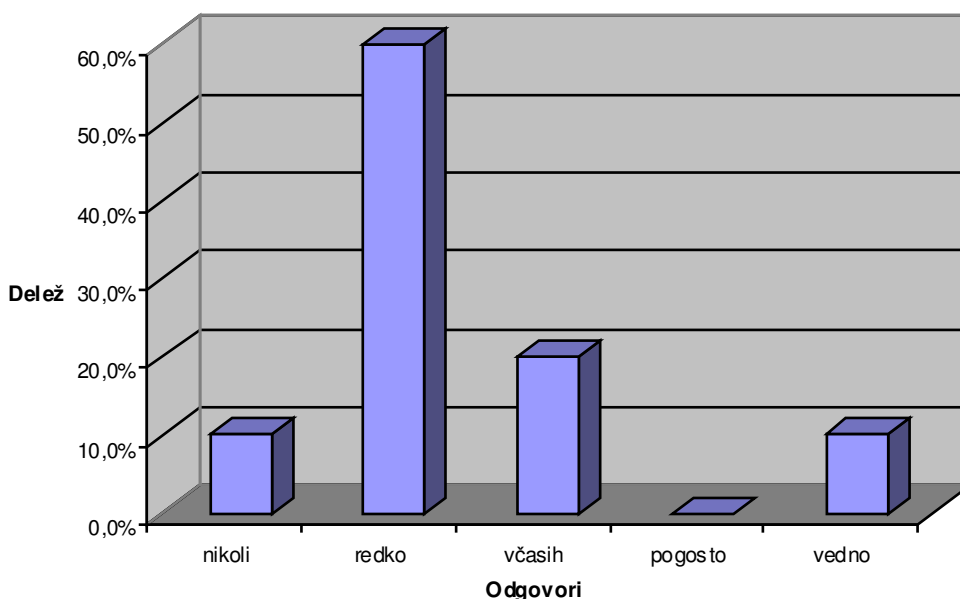
Graf 7

V šoli je pomembno, da učitelji navajajo tudi na poslušanje sošolec – sošolec. Prav je, da učenec, ki je začel govoriti svojo misel tudi dokonča. Ostali učenci ga morajo poslušati do

konca, ne pa ga vmes prekinjati in mu segati v besedo. S tem, ko nekomu sežemo v besedo, mu namreč dostikrat pretrgamo tok misli. Ob tem se marsikdo zmede in ne ve, kako bi nadaljeval.

90 % učiteljev pri pouku vztraja, da se učenci med sabo poslušajo. S tem pri učencih vzgajajo pozitivne poslušalske navade.

3.1.8. Prekinjanje učencev

Graf 8

Odrasli pogosto prekinjajo otrokovo govorjenje. Mislijo, da je potrebno takoj, navadno še preden otrok sploh pove do konca, povedati svoje mnenje. Otroku odrasli ponavadi predlagajo rešitev, pridigajo, kritizirajo,... S tem mu dajejo naslednji sporočili:

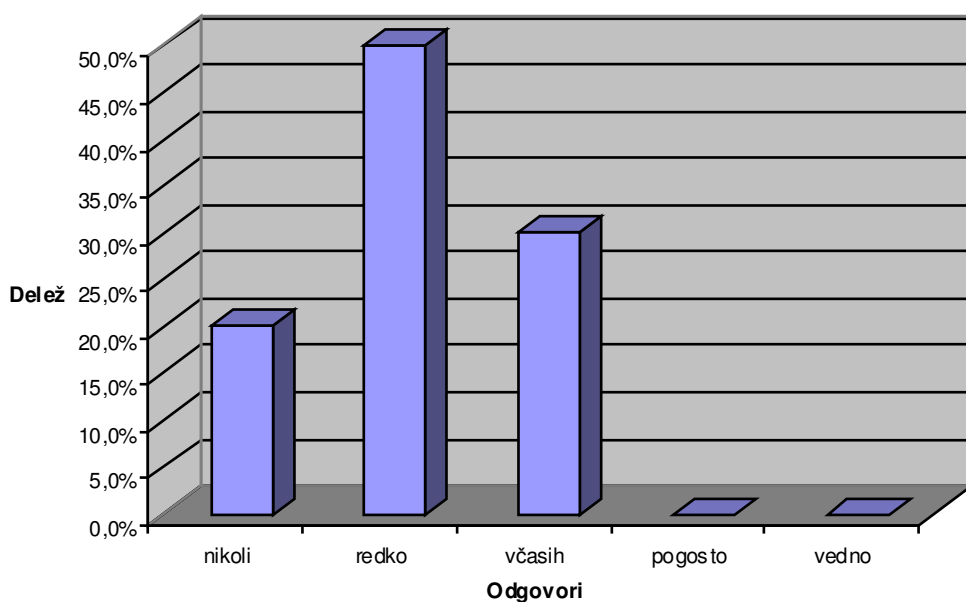
- poslušalcu ni potrebno poslušati do konca,
- poslušalec ne razume govorca.

S tem izgubijo oziroma zapravijo čarobni trenutek, ko jim je otrok želel nekaj sporočiti.

Naši učitelji se tega zavedajo in le redko prekinjajo svoje učence med govorjenjem. Zanimivo bi bilo izvedeti kdaj in zakaj jih sploh prekinjajo.

Poučuje pa med učitelji na razredni stopnji tudi učitelj, ki učence kar naprej prekinja. To se nam vsekakor ne zdi prav, saj s tem ne razvija pozitivne poslušalske komunikacije, oziroma razvija slabe poslušalske navade.

3.1.9. Prekinjanje učiteljev

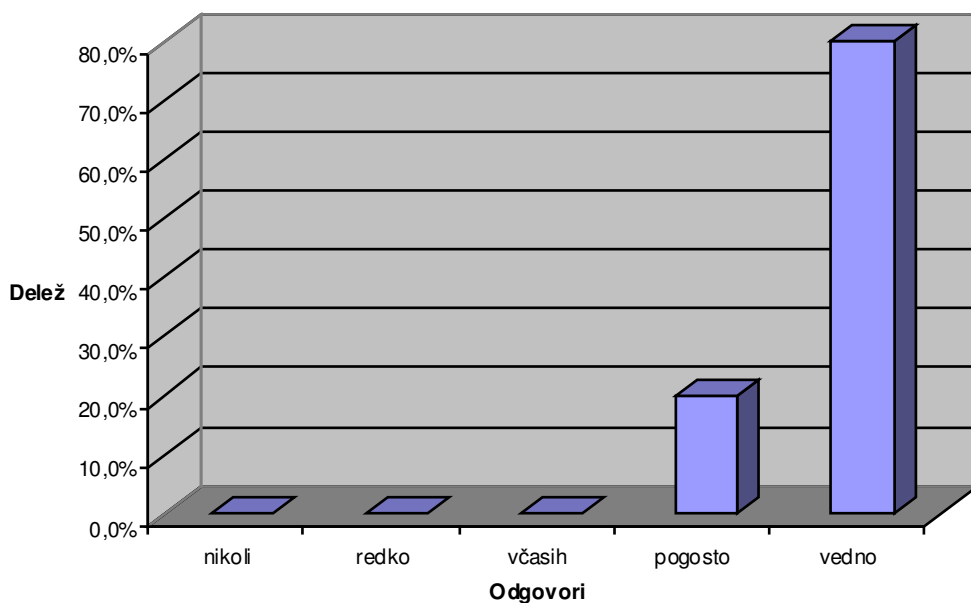

Graf 9

Učitelji učencem redko dovolijo, da jih prekinjajo, trije jim to dovolijo včasih. Rezultat je pričakovan.

3.1.10. Postavljanje vprašanj med poukom

Želeli smo izvedeti, če učitelji dovolijo učencem, da pri pouku postavljajo vprašanja.

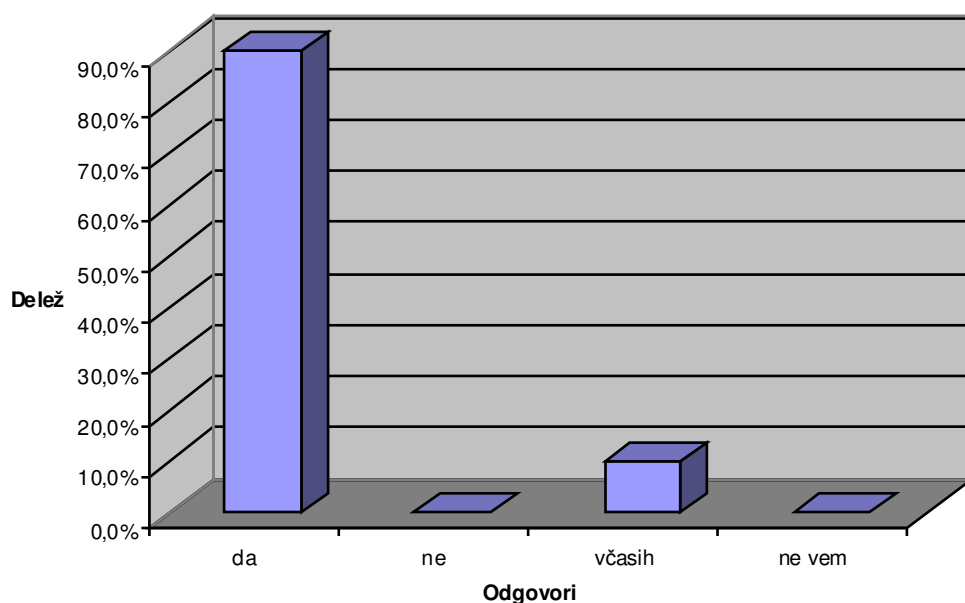
Graf 10

Učitelji učencem dopuščajo postavljanje vprašanj pri pouku. 80 % učiteljev je takšnih, ki učencem dopuščajo postavljanje vprašanj vedno, 20 % pa jim dovoli spraševati včasih.

Zakaj je dobro, da lahko postavljamo vprašanja ?

Dostikrat se komu zgodi, da po prvi razlagi česa ne razume, včasih nas v zvezi s povedanim zanima še kaj več,... Vsekakor pa menimo, da je postavljanje vprašanj smiselno le, če so vprašanja primerna in vezana na temo pogovora ter postavljena v primernem trenutku.

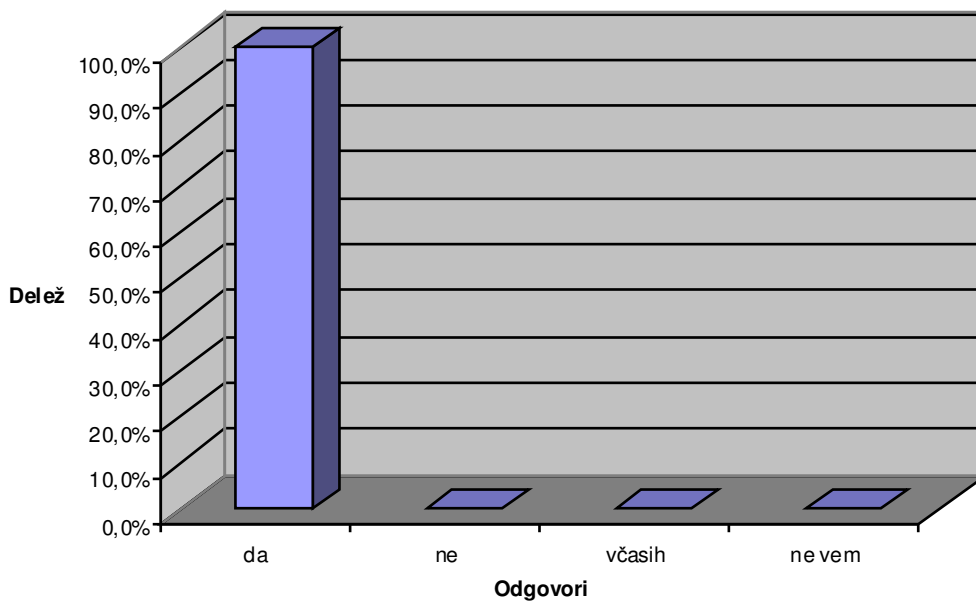
3.1.11. Primernost vprašanj

Graf 11

Ugotovitve, navedene v literaturi, kažejo da je raven govorno poslušalske komunikacije med učenci in učitelji zelo nizka. Po mnenju strokovnjakov učitelji prepogosto postavljajo vprašanja nižjega reda, npr. taka, ki zahtevajo le obnovo podatkov. Naši učitelji pa so mnenja, da postavljajo učencem povsem primerna vprašanja.

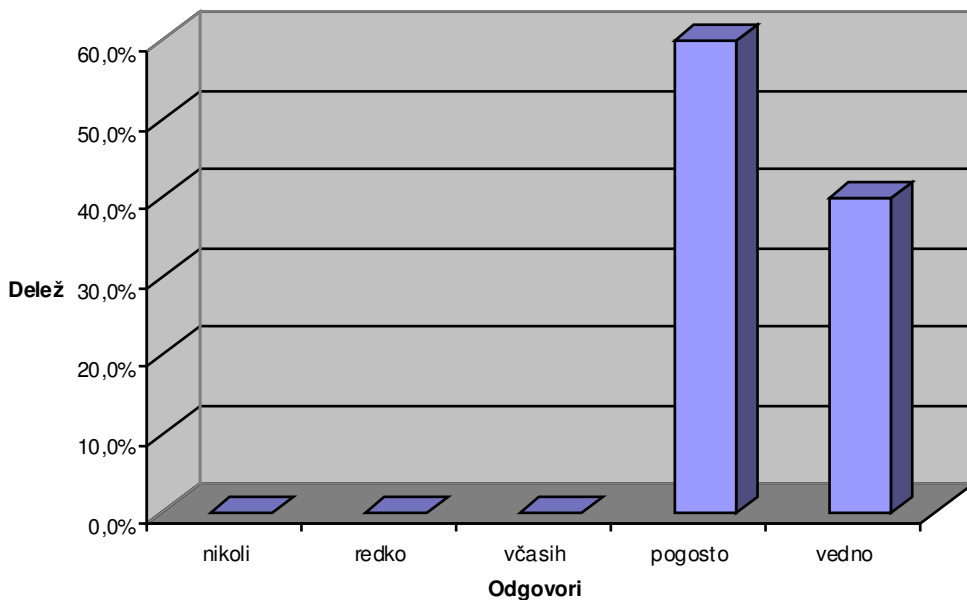
3.1.12. Čas za oblikovanje odgovora

Graf 12

Zelo pomembno je, da imamo ob zastavljenem vprašanju dovolj časa za razmislek in oblikovanje odgovora. Naši učitelji so mnenja, da dajo svojim učencem vedno dovolj časa za oblikovanje odgovora, saj so vsi učitelji (100 %) na to vprašanje odgovorili pritrdilno.

3.1.13. Ugotavljanje vzroka učenčevega molka

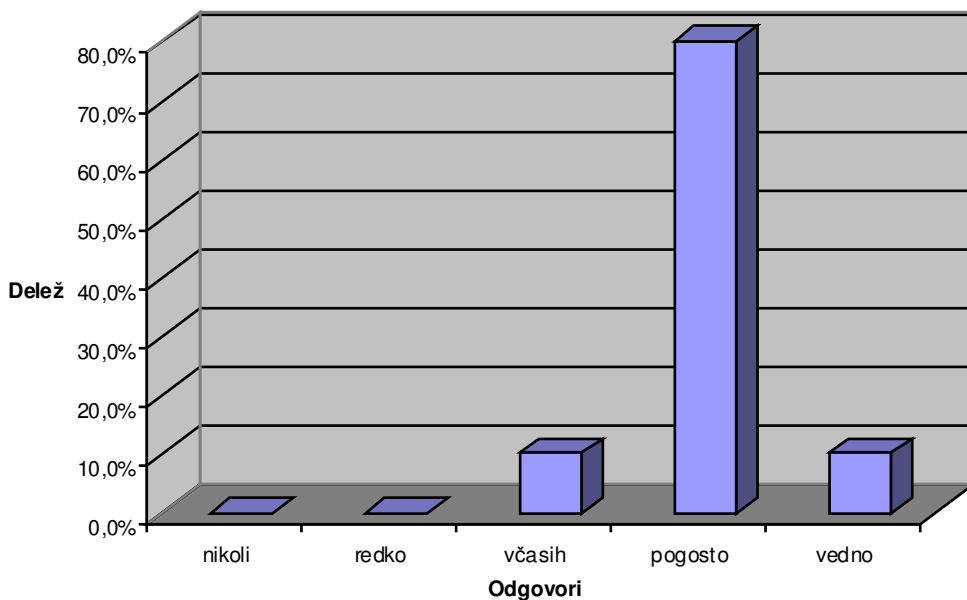
Graf 13

Zelo pomembno je, da si poslušalec vzame dovolj časa, da ugotovi, kaj pomeni molk govornca. Vzrokov je lahko več: nelagodje, strah, neznanje, slabo počutje,... V primeru molka ob

zastavljenem vprašanju se nam zdi, da bi bilo nepravilno dati učencu oceno, oziroma poklicati nekoga drugega, ne da bi ugotovili vzrok molka pri prvem učencu. Učitelji se tega zavedajo, saj jih 60 % pogosto, 40 % pa vedno poskuša ugotoviti vzrok učenčevega molka.

3.1.14. Organiziranje različnih govorno – poslušalskih vaj v razredu

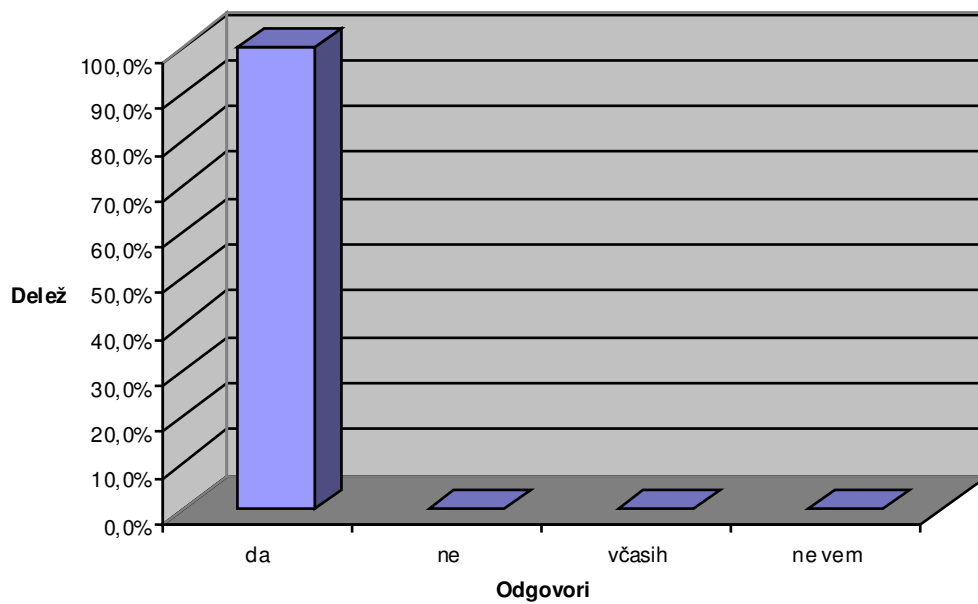

Graf 14

V osnovni šoli so učenci pogosto v situaciji, ko morajo poslušati. Največkrat poslušajo razlago učne snovi, učitelje in sošolce. Poslušajo lahko pasivno ali pa aktivno. Menimo, da še vedno v šolah prevladuje govorno – poslušalska komunikacija, ki ni tipična za življenje izven šole. Zelo nam je všeč, kadar učitelji pouk zastavijo drugače kot frontalno. Takrat smo lahko veliko bolj aktivni, seveda pa to posledično prinese tudi večjo glasnost v razredu. 80 % učiteljev pogosto organizira v razredu različne govorno poslušalske komunikacije, 10 % včasih, 10 % pa vedno. S tem učencem omogočajo pridobivanje različnih izkušenj s področja poslušanja.

3.1.15. Poznavanje vaj za razvijanje pozornega poslušanja

- Učitelji so že slišali za vaje, s katerimi lahko razvijajo pozorno poslušanje.

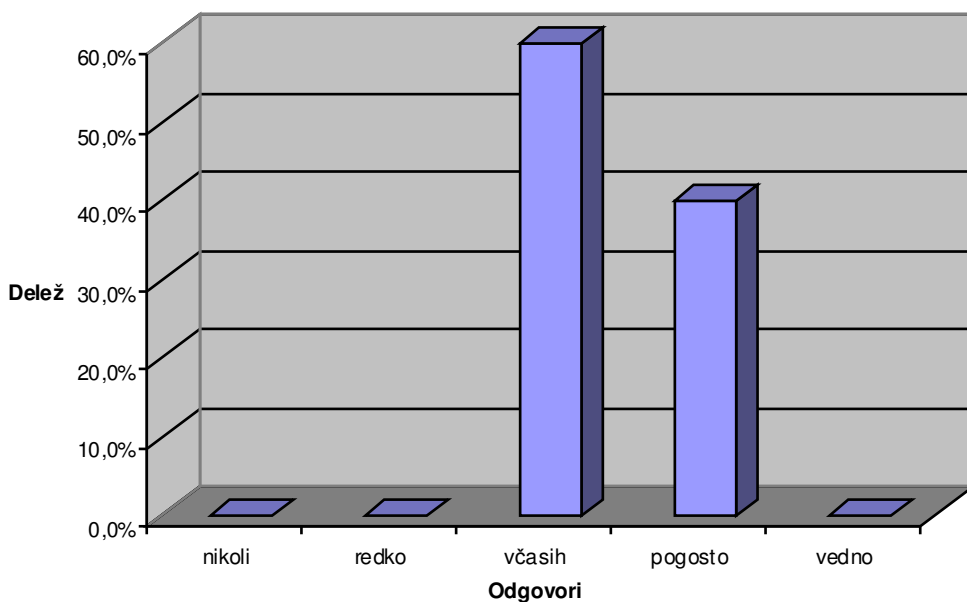

Graf 15

Anketa je potrdila našo hipotezo, vsi učitelji so že slišali za vaje, s katerimi lahko razvijajo poslušanje.

3.1.16. Izvajanje vaj za razvijanje pozornega poslušanja

- Učitelji na razredni stopnji pri pouku pogosto izvajajo vaje za razvijanje pozornega poslušanja.

Graf 16

60 % učiteljev te vaje izvaja včasih, 40 % pa pogosto.

Naša domneva ni popolnoma potrjena, prav tako pa je ne moremo ovreči. Pogostejše izvajanje vaj bi gotovo izboljšalo poslušalske navade tako učencev kot učiteljev.

3.2. Izvedba vaje za pozorno poslušanje

Z izvedbo vaje smo želeli izvedeti, ali učenci razredne stopnje znajo poslušati. Učitelji so učencem ustno podali navodila za izdelavo risbe, katero so ti v nadaljevanju ustvarili.

Pred izvedbo vaje so učitelji učencem pojasnili pojme, za katere so menili, da jih ne razumejo. Posebej pomembne pojme je najina mentorica učiteljem označila z močnejšim tiskom. Vsako navodilo so lahko učitelji ponovili dvakrat. Besede z močnejšim tiskom bi naj še posebej poudarili. Učenci med izvajanjem vaje niso smeli spraševati.

Po končani vaji so učitelji podali učencem povratno informacijo o kvaliteti njihovega dela. Pokazali so jim sliko končnega izdelka. Učitelje smo poprosili, če lahko ob vaji zabeležijo posebnosti in zanimivosti ob izvedbi vaj ter potrebe po morebitnem spreminjanju navodil, oziroma njihovih delov.

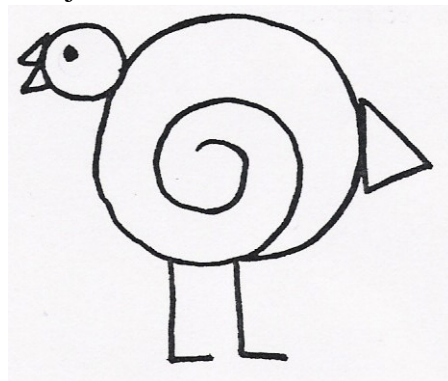
VAJA ZA POZORNO POSLUŠANJE

1. Na **sredino** lista nariši polževo hiško.
2. Na **desni strani** **te** hiške nariši trikotnik **tako**, da se **osnovnica dotika** polževe hiške.
3. Na **zgornji** levi strani hiške nariši manjši krog.
4. **Vanj** nariši krožec.
5. Na **levi** strani manjšega kroga nariši dva trikotnika tako, da se **osnovnici dotikata** kroga.
6. **Pod** hiško nariši dve veliki tiskani črki L tako, da se hiške **dotikata**.

Izdelke učencev smo po končanem delu vrednotili po naslednjih kriterijih:

- Sredi lista polževa hiška
- Desno trikotnik, stranica se dotika hiše
- Zgoraj levo manjši krog
- Krožec v krogu
- Leva stran - dva trikotnika, stranici se dotikata kroga
- Spodaj dve veliki črki L

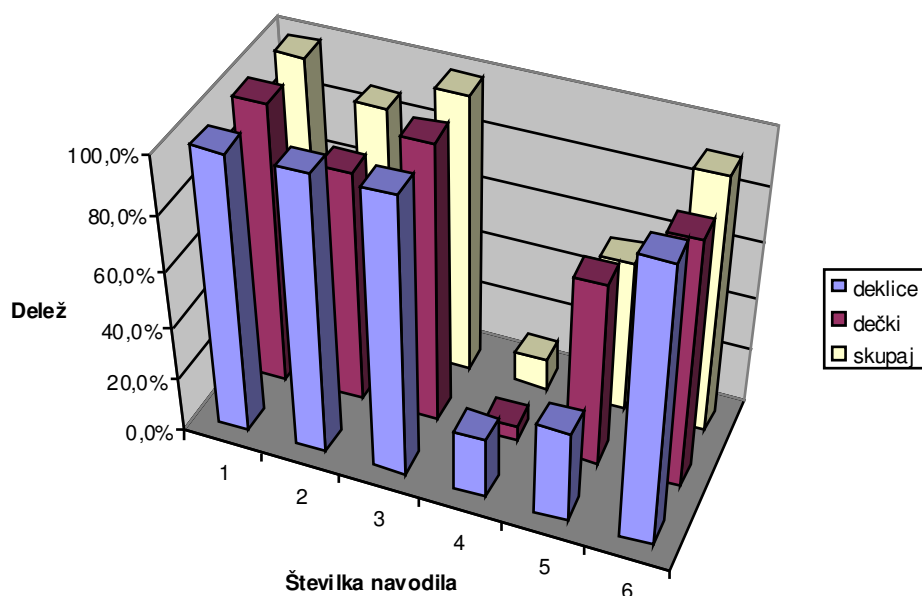
Pričakovan izdelek vaje je naslednji:

Vaja je povzeta po knjigi Mravlje Francka: Pozorno poslušanje z razumevanjem

V nadaljevanju podajamo analizo rezultatov izvedene vaje.

3.2.1. Prvi razred

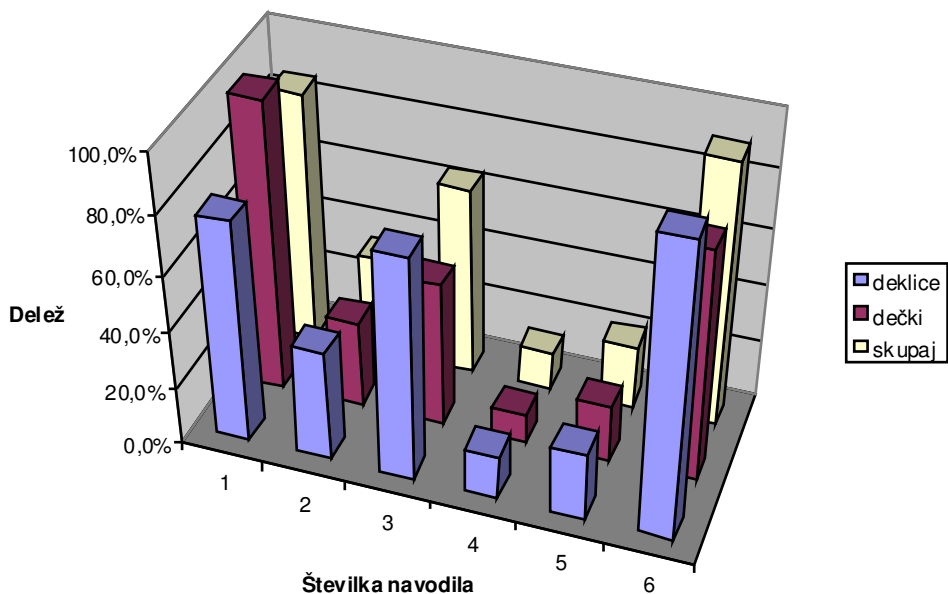

Graf 1a: Razred 1, oddelek 1

Učenci tega oddelka so imeli največ težav pri četrtem navodilu. Najpogostejša napaka je bila, da so namesto krožca risali krog. Težave so imeli tudi pri navodilu, da naj na levi strani manjšega kroga narišejo trikotnik tako, da se osnovnici dotikata kroga. To navodilo je pravilno narisalo 15 učencev od 17, kar je 55,6 %. Bistveno uspešnejši pri tem delu navodilu so bili dečki, saj jih je pravilno narisalo 66 %, deklic pa le 33 %.

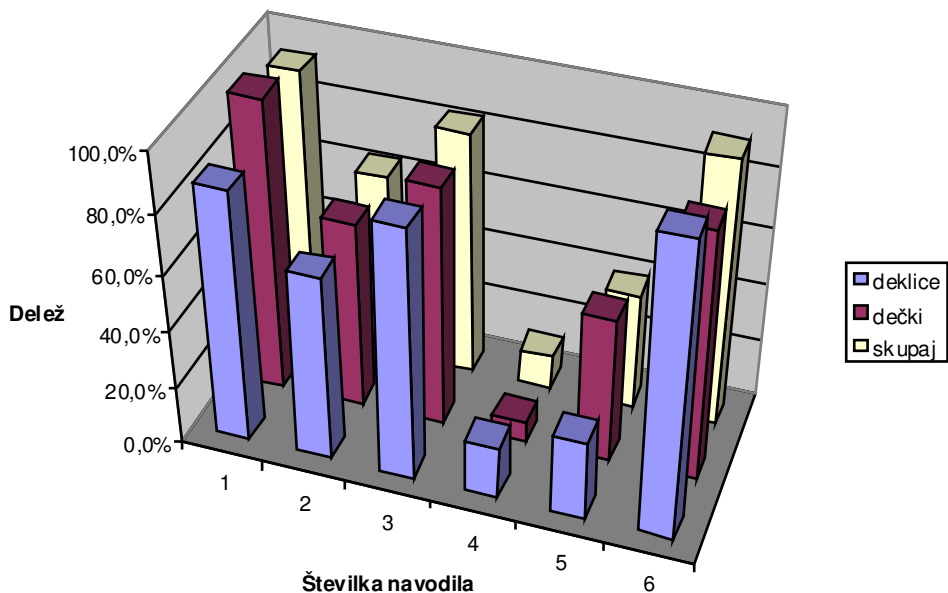
Ugotovitve učiteljice:

- Nekatero učence je bilo strah začeti.
- Učenci niso sigurni v sebe.
- Rišejo v majhnih potezah.
- Navodili št. 4 in 5 je bilo potrebno prebrati večkrat, saj jim je povzročala težave beseda "vanj" ter pri navodilu št. 5 besede "dva trikotnika tako, da se osnovnici dotikata kroga".

Graf 1b: Razred 1, oddelek 2

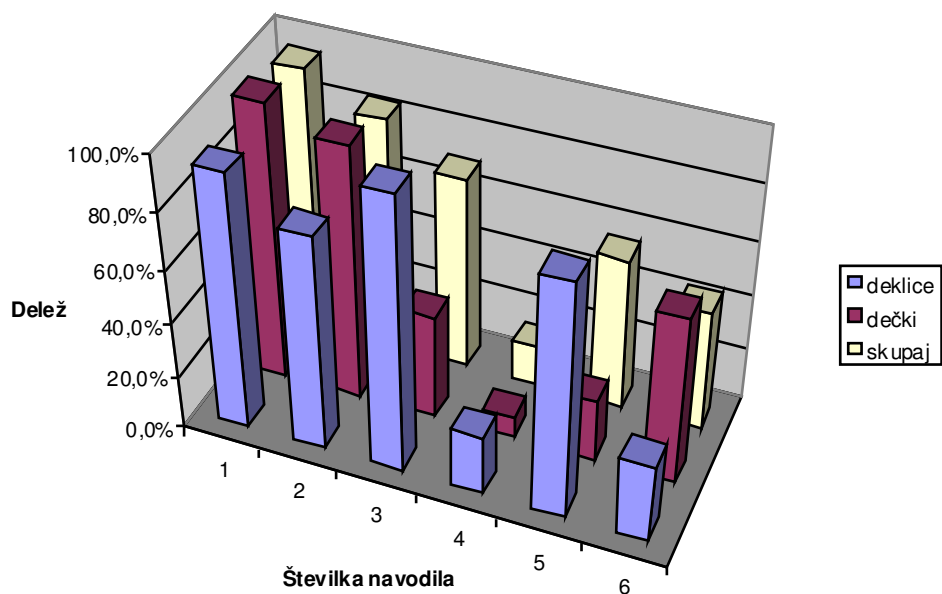
Učenci drugega oddelka 1. razreda so imeli pri sledenju navodil več težav kakor učenci v paralelki. Težave so jim povzročali drugo, četrto in peto navodilo. Pri drugem navodilu so risali trikotnik tako, da se stranica ni dotikala kroga, oziroma se je trikotnik dotikal kroga z ogliščem. Pri tretjem navodilu so risali krog tako, da se ni dotikal polževe hiške, kar je verjetno posledica nerazumevanja pojma na. Zaradi tega so imeli njihovi ptički glavo nekje v zraku, stran od trupa. Pri četrtem navodilu so namesto krožca risali krog. Največje težave pa so imeli pri petem navodilu, saj nikakor niso pravilno razporedili dveh trikotnikov v obliko kljunčka.

Graf 1c: Razred 1, skupaj

Učenci prvega razreda so sledili 60 % navodil. V prvem razredu nismo ugotovili, da bi deklice navodila upoštevala natančneje kot dečki. Ugotovljeno pomeni, da moramo v 1. razredu našo hipotezo zavrnil.

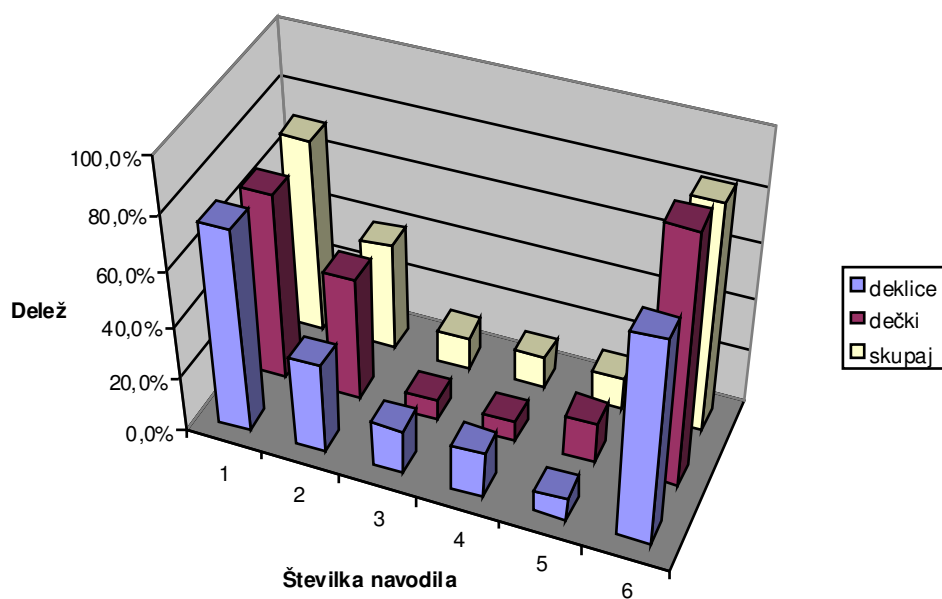
3.2.2. Drugi razred

Graf 2a: Razred 2, oddelek 1

Tretjemu navodilu so slabše sledili dečki kot deklice. Tudi učenci drugega razreda so imeli težave pri četrtem navodilu, saj je večino učencev namesto krožca narisalo krog. Petemu navodilu so slabše sledili dečki, le 23 %. Pri tem navodilu so bile uspešnejše deklice, kar 85 % jih je to navodilo narisalo pravilno. Pri šestem navodilu se je pojavljala napaka, da so črki L obrnili narobe.

Med izvedbo vaj učiteljica ni opazila posebnih težav.

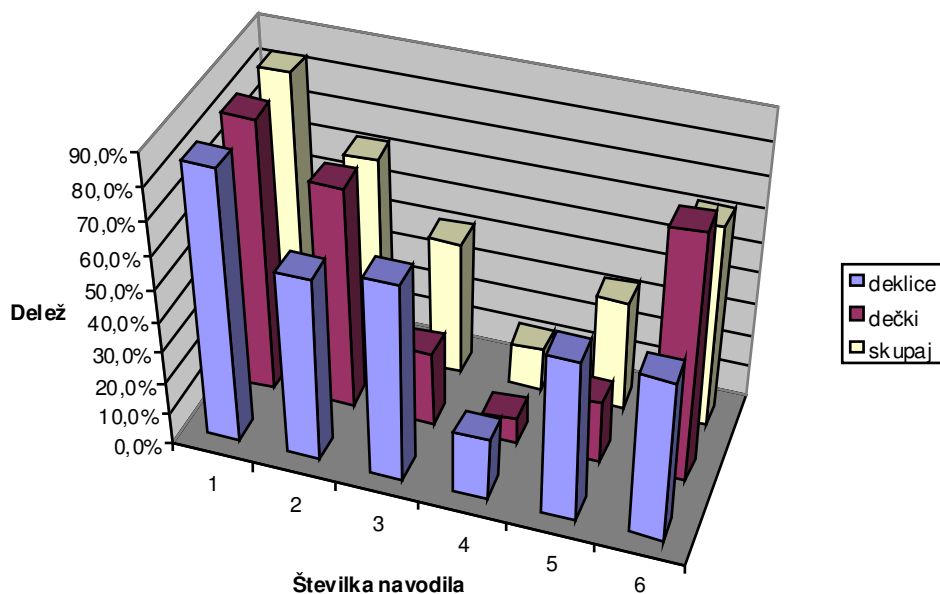

Graf 2b: Razred 2, oddelek 2

V primerjavi s prvim oddelkom drugega razreda je ta razred bistveno slabše sledil navodilom. Težave so imeli kar pri vseh navodilih, še najmanj pri šestem, vendar je tudi tega pravilno narisalo samo 80 % učencev.

Opažanja učiteljice:

- Navodila je morala ponoviti večkrat, pa še potem so bili učenci nesigurni.
- Iskali so pomoč pri sošolcih.

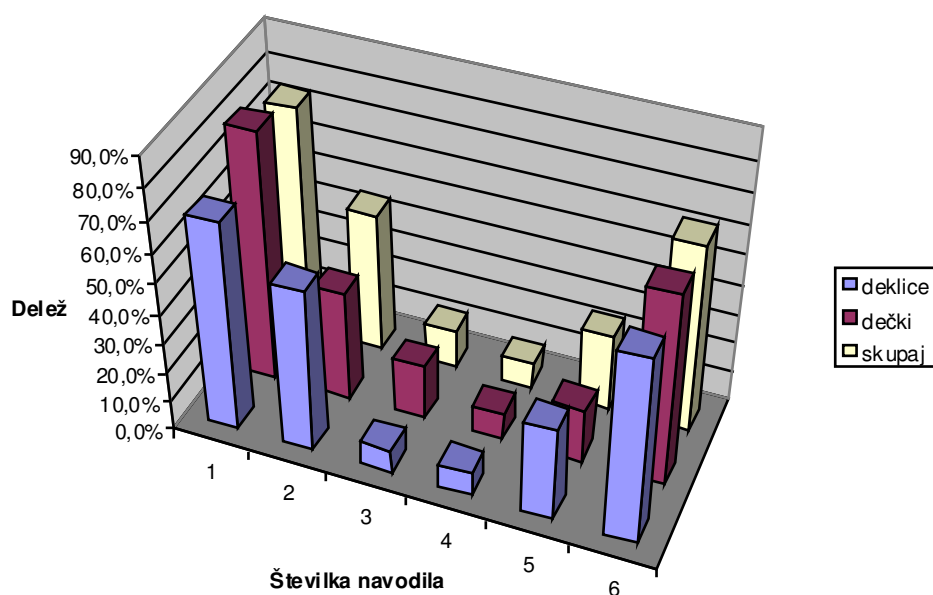
Graf 2c: Razred 2, skupaj

Učenci drugega razreda so uspešno sledili 50 % navodil. Uspešnejše so bile deklice. Rezultati potrjujejo našo hipotezo:

- *Deklice natančneje upoštevajo navodila.*

3.2.3. Tretji razred devetletke

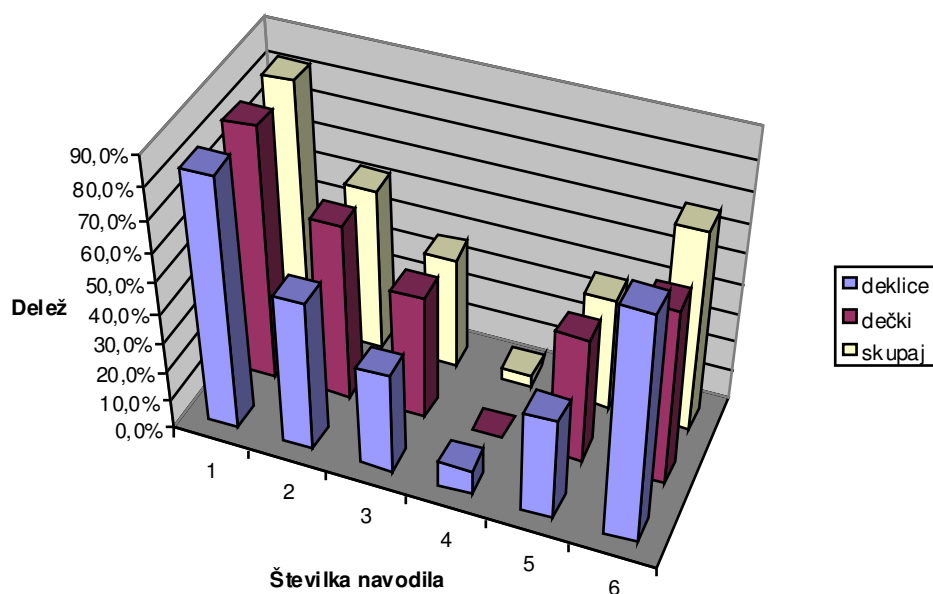

Graf 3a: Razred 3, oddelek 1

Učenci so imeli pri sledenju navodil kar nekaj težav. Največ težav so jim povzročala tretje, četrto in peto navodilo. Pri tretjem navodilu niso narisali kroga na hiški, ampak nekje nad. Težave jim je povzročal krožec, saj so risali krog. Zelo malo, samo 25 % jih je pravilno razporedilo trikotnika tako, da bi predstavljala kljunček.

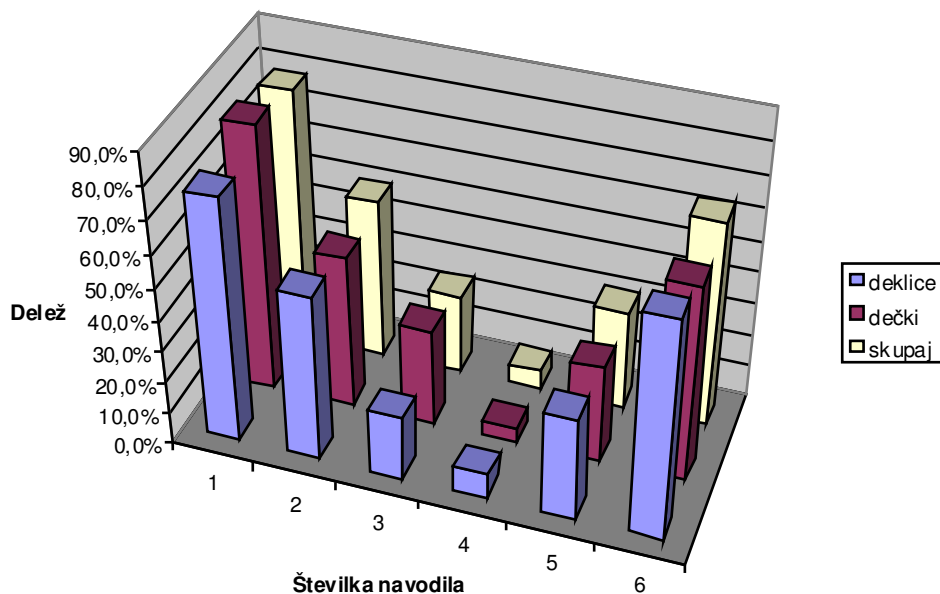
Opažanja učiteljice:

- Želeli so večkratno ponovitev navodil.
- Kar nekaj učencev se je pri sledenju navodilom izgubilo, eden se je pri tem tudi razjokal.
- Iskali so pomoč pri sošolcih.

Graf 3b: Razred 3, oddelek 2

V primerjavi s prvim oddelkom so učenci tega oddelka navodilom boljše sledili. V tem razredu je največ težav povzročalo četrto navodilo, saj so tudi ti učenci namesto krožca risali krog.

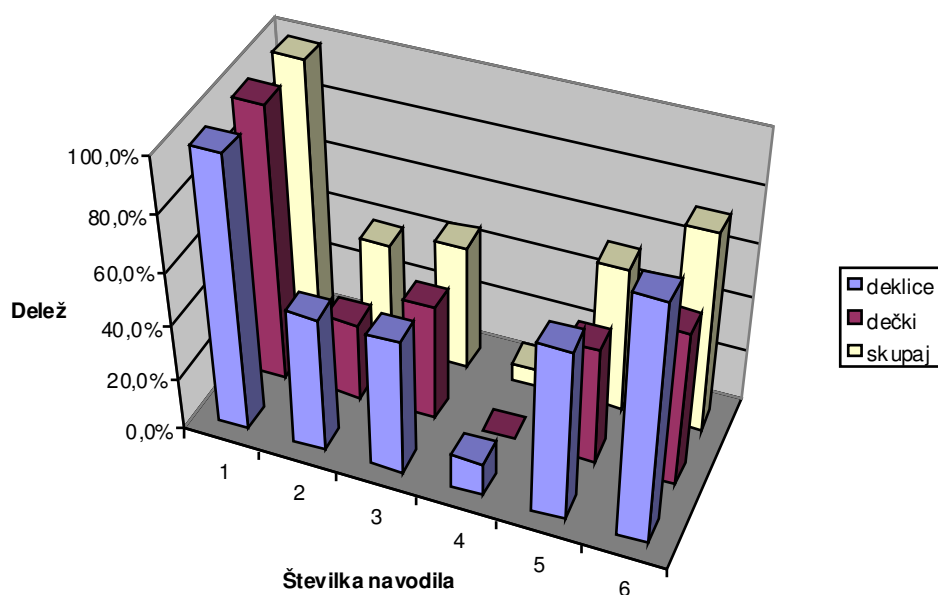
Graf 3c: Razred 3, skupaj

V primerjavi med spoloma ni bistvenih razlik. Tako dečki kot deklice so navodilom sledili v približno 40 %.

Opažanja učiteljice:

- Želeli so večkratno ponovitev navodila.
- Iskali so pomoč pri sošolcih.

3.2.4. Tretji razred osemletke

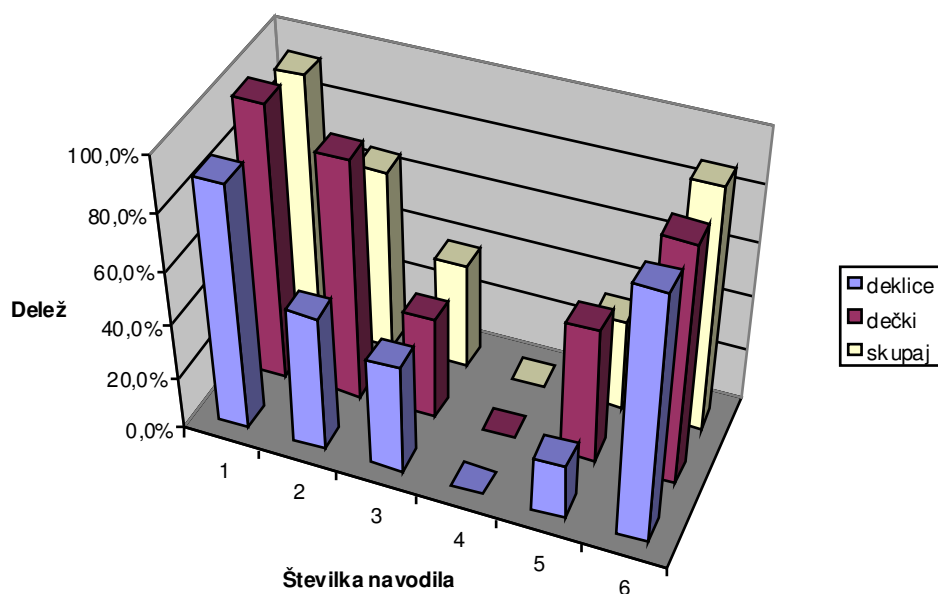

Graf 4a: Razred 3/8, oddelek 1

Vsi učenci so pravilno narisali polževo hiško na sredino lista. 40 % učencev je na desni strani narisalo trikotnik tako, da se osnovnica dotika polževe hiške. Ostali so risali trikotnik tako, da se osnovnica ne dotika polževe hiške, oziroma se trikotnik polževe hiške dotika z ogliščem. Tudi učenci tega razreda ne poznajo pojma na, saj niso narisali kroga na hiški temveč nekje neodvisno od nje. Težave jim je povzročal krožec v manjšem krogu, ter dečkom veliki tiskani črki L (obrnili so ju narobe, oziroma so celo napisali pisani črki l).

Opažanja učiteljice

- Navodila bi morala večkrat prebrati.
- Navodilom so slabo sledili.
- Imajo slabo orientacijo (sredina, levo, desno).

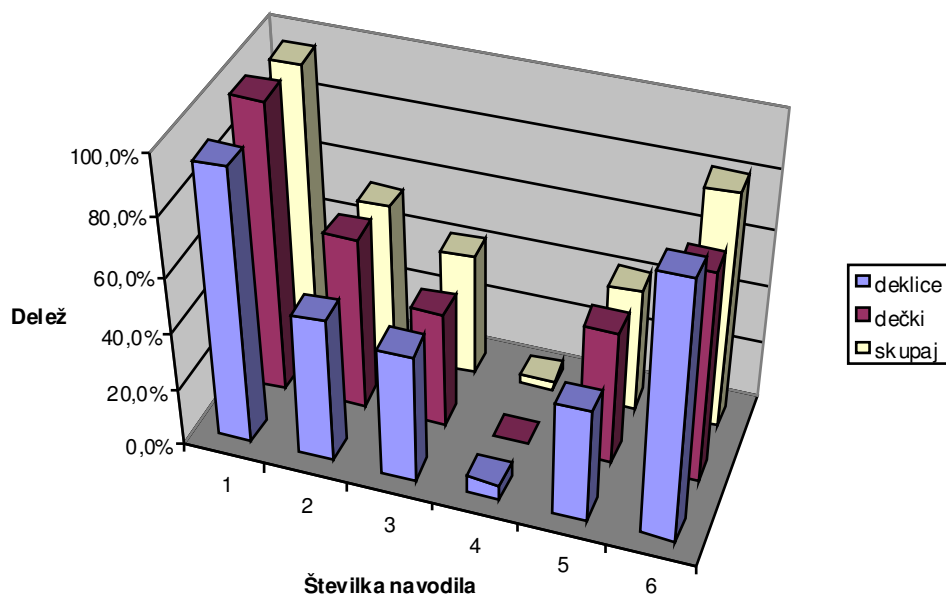

Graf 4b: Razred 3/8, oddelek 2

V primerjavi s prejšnjim oddelkom so ti učenci navodilom nekoliko slabše sledili. Zanimivo je, da pri četrtem navodilu nihče od učencev ni narisal krožca. Vsi so znotraj kroga risali še en krog.

Opazanja učiteljice

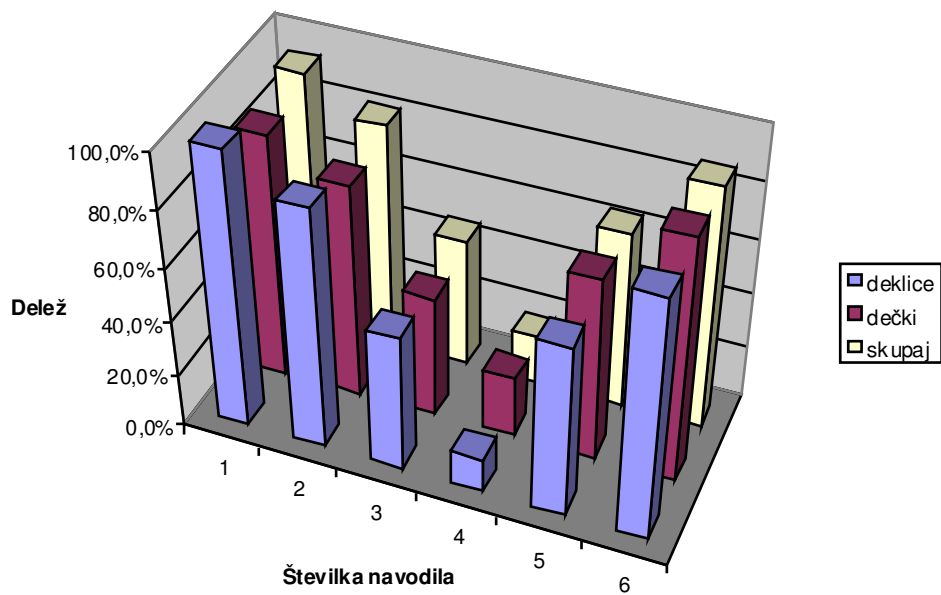
- Med risanjem so se nekateri učenci zmedli in niso vedeli, kako nadaljevati.
- Nekatera navodila je morala večkrat prebrati.

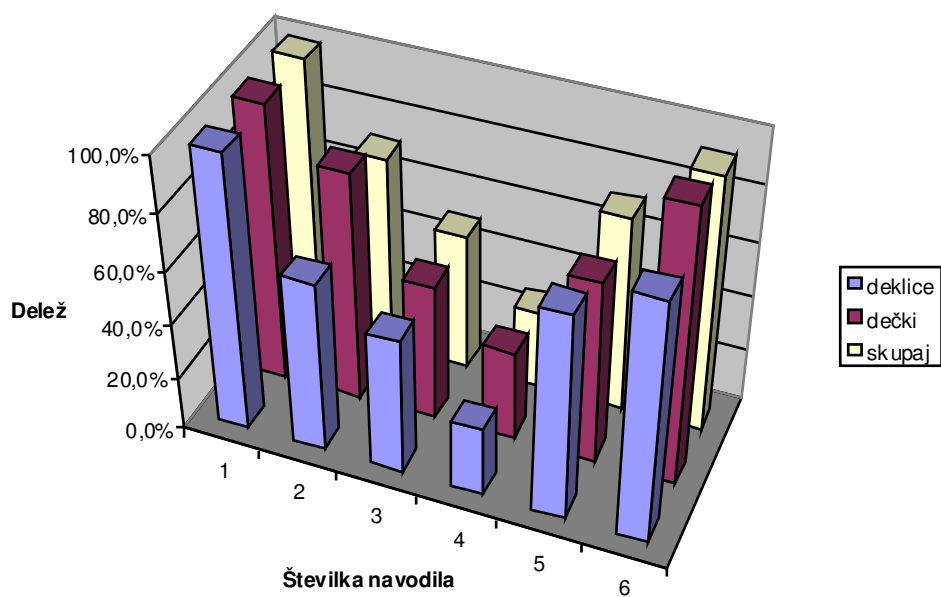
Graf 4c: Razred 3/8, skupaj

Učenci tretjega razreda osemletke so uspešno sledili 50 % navodil. Tudi tukaj ni opazne razlike med spoloma.

3.2.5. Četrty razred osemletke

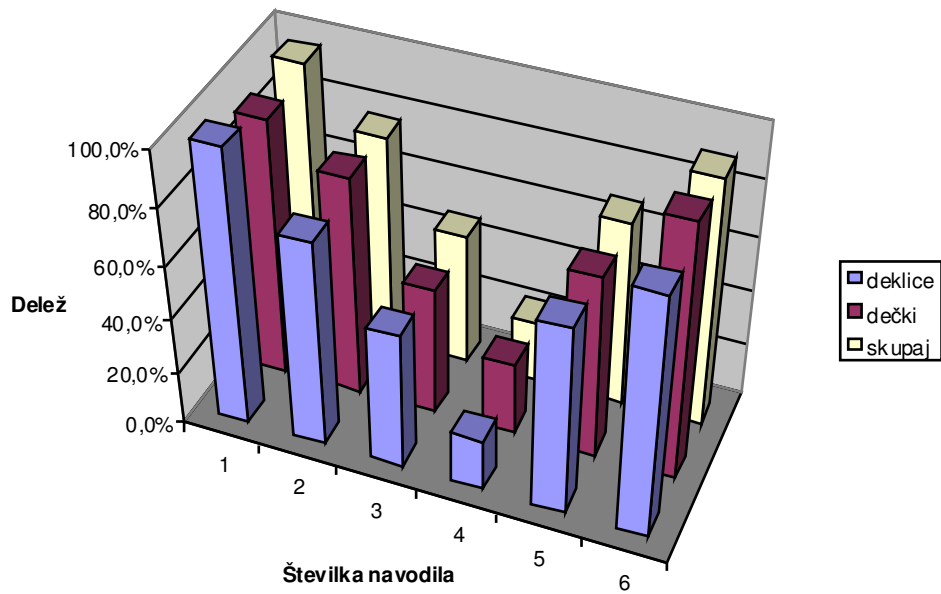

Graf 5a: Razred 4/8, oddelek 1

Graf 5b: Razred 4/8, oddelek 2

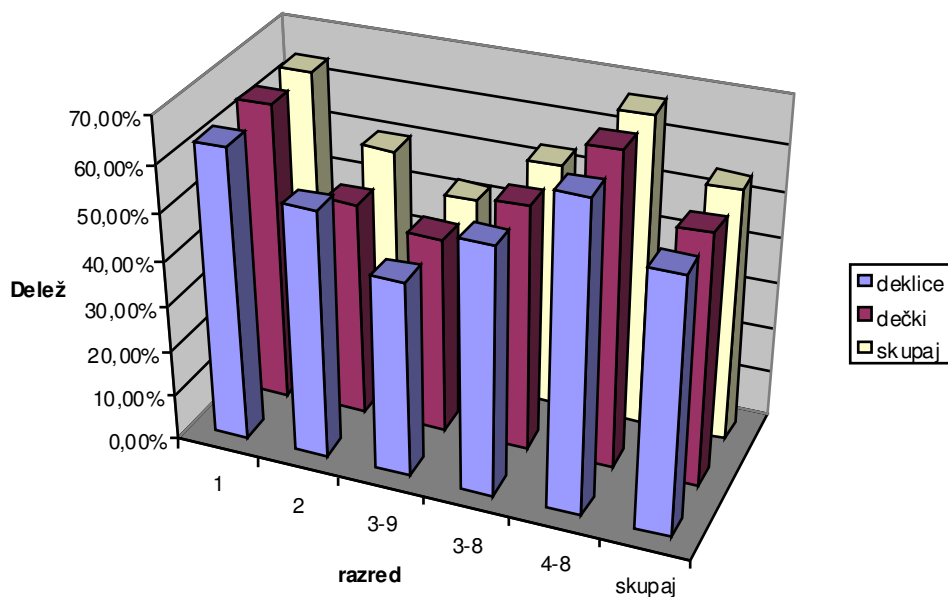
Učencem četrtega razreda sta težave povzročala tretje in četrto navodilo. Namesto na polževi hiški so krog narisali nekje nad njo, namesto krožca pa so narisali krog.

Graf 5c: Razred 4/8, skupaj

Učenci četrtega razreda osemletke so uspešno sledili 67 % navodil. Opazne razlike med spoloma ni.

3.2.6. Analiza celotne skupine učencev

Graf 6: Sledenje navodilom, razred 1 do 4, skupaj

Ob vstopu v šolo učenci kar natančno sledijo navodilom. Od doma prinesejo vsak svoje poslušalske navade, ki se v času šolanja vse bolj prilagajajo šolskemu okolju in šolskemu delu. V prvem razredu delajo učenci po koticah, v razredu imajo dve osebi s katerimi lahko komunicirajo. V drugem razredu ostane učiteljica z učenci sama, spremenijo se metode dela in posledično s tem se večja količina podanih navodil. Učenci morajo vedno več poslušati, saj je tudi snovi vedno več. V tretjem razredu osemletke so učenci zopet uspešnejši pri poslušanju, v četrtem pa še bolj. V teh prehodnih dveh letih učenci dozorevajo in preizkušajo različne dejavnosti. Pri devetih letih pa so že kar precej zreli in samostojni. Vsekakor pa k boljšim rezultatom pri poslušanju pripomore dejstvo, da je v tretjih in četrtyh razredih osemletke bistveno manj otrok kot v prvih treh razredih devetletke. V razredu z manjšim številom je delo vsekakor lažje in posledično je tudi lažje vzpostaviti primerno poslušalsko okolje.

4. ZAKLJUČEK

Ljudje vsakodnevno vstopamo v različne komunikacijske odnose. Naš namen je poslušati, argumentirati, svetovati, naročati ali zagovarjati svoje stališče. Pri tem smo pogosto neučinkoviti. Dogaja se, da se ne moremo spomniti, kaj nam je nekdo malo prej povedal. Velikokrat smo razočarani in jezni, ker nas drugi ljudje ne poslušajo. Naši starši se velikokrat jezijo na nas: Kaj bi ti govorila, saj me sploh ne poslušáš! Med učitelji pogosto slišimo komentarje: Kaj govorim francosko, da me ne razumete?

Ob tem se naši starši in učitelji ne zavedajo, da mogoče sploh ne znamo poslušati. Ugotovili smo namreč, da je poslušanje eno težjih opravil in, da je spretnost, ki se je vsekakor potrebno učiti in jo sistematično razvijati.

Naši učitelji so nam pri tem lahko odličen vzgled. Oni nas namreč skoraj vedno poslušajo in nas pri tem gledajo v oči. Zelo pomembno je namreč, da med poslušanjem sogovorca ne počnemo ničesar drugega kot samo poslušamo. Vsako opravilo ob tem zmanjša sposobnost pozornega poslušanja. S tem, ko učitelji pri pouku zahtevajo, da pozorno poslušamo njih in svoje sošolce vzgajajo v nas navade poslušanja, oziroma nas učijo poslušati. Pomembno je, da si za poslušanje vzamemo dovolj časa in, da poslušamo brez vrednotenja. Pri razvijanju in učenju poslušanja so lahko učiteljem in staršem v pomoč vaje za razvijanje poslušanja, ki jih lahko najdemo v strokovni literaturi ali pa si jih učitelji, ki jim nikoli ne zmanjka idej zamislijo sami. Spodbudno je, da so učitelji na naši šoli že seznanjeni s temi vajami in, da kar nekaj učiteljev te vaje občasno že tudi izvajajo.

Za našo raziskovalno nalogo smo učitelje razredne stopnje poprosili, če lahko izvedejo eno izmed teh vaj. Dobljene rezultate smo analizirali in pri tem prišli do zanimivih ugotovitev.

Kljub temu, da so učitelji pred izvedbo vaj pojme natančno razložili in se skupaj z učenci pogovorili, so imeli učenci pri risanju kar precej težav.

Še najmanj težav jim je povzročalo prvo navodilo saj so polževo hiško narisali na sredini lista. Pri drugem navodilu so trikotnik narisali na desni strani hiške, vendar se trikotnik v mnogih primerih ni dotikal hiške, oziroma se je hiške namesto z osnovnico dotikal z ogliščem. Pri tretjem navodilu so namesto na zgornji strani hiške manjši krog narisali nekje neodvisno od hiške. To je lahko posledica nepoznavanja pojma na ali pa posledica nepozornega poslušanja. Največja odstopanja smo opazili pri četrtem navodilu. Večina učencev je v krog narisala manjši krog. Po sliki izdelka, ki je bilo ob vaji je bil krožec narisana kot polni krog. To smo upoštevali tudi mi pri vrednotenju izdelkov. Izkazalo se je, da je zaradi tega prihajalo pri četrtem navodilu do največ napak. Spoznano nam da še enkrat vedeti, kako pomembno je natančno poslušanje in pravilno pojasnjevanje pojmov. Precej težav so imeli učenci tudi pri petem navodilu, saj so trikotnika težko spravili v položaj kljunčka.

Učenci so bili nad vajo zelo navdušeni. Ugotovili smo, da precej učencev ne zaupa vase in želi neprestano ponavljanje navodil. Precej učencev se je med navodili zgubilo. Nadaljevali so tako, da so iskali pomoč pri sošolcih ali pa so od učiteljic želeli dodatno ponovitev navodila. Se pa najdejo tudi učenci, ki med delom obupajo in se celo razjočejo. Ob tej vaji smo tako mi kot učitelji pridobili mnoga spoznanja in izkušnje o odzivanju učencev. Spoznali smo, da ne znamo prav dobro in natančno poslušati. Menimo pa, da se tega lahko naučimo oziroma lahko naše poslušanje izboljšamo. Tako bomo v naslednjih mesecih ob pomoči učiteljev razredne stopnje sistematično izvajali vaje pozornega poslušanja in vam rezultate predstavili v naslednji raziskovalni nalogi.

5. SEZNAM UPORABLJENE LITERATURE

- [1] Kraljič Dragica, Vodeb Jasna: Pomagajmo otrokom, ki imajo večje težave na področju zaznavanja, ZRSŠŠ, Ljubljana, 1994.
- [2] Mravlje Francka: Pozorno poslušanje z razumevanjem, Educa, Nova Gorica, 1999.
- [3] Pečjak Sonja: Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev, ZRSŠŠ, Ljubljana, 1997.
- [4] Plut-Pregelj Leopoldina: Učenje ob poslušanju, DZS, Ljubljana, 1990.
- [5] Žerdin Tereza: Težave, težavice in učne motnje, Pomurska založba, Murska Sobota, 1991.

6. PRILOGE

- anketni vprašalnik
- vaja za pozorno poslušanje